

Бийлер

1

Биринши бап

Израиллылардың аман қалған кенаанлылар менен урысыуы

¹ Ешуаның өлиминен кейин, Израил халқы Жаратқан Ийеден: «Кенаанлылар менен урысыуға бизлерден биринши болып ким барады?» – деп сорады.

² Жаратқан Ийе оларға: «Яхуда урыуы барады, Кенаан үлкесин оған тәслим қыламан», – деп жууап берди.

³ Яхуда урыуы тууысқанлары Шимон урыуына: «Кенаанлылар менен урысыу ұшын, бизлердің пайымызға тийген жерге бизлер менен бирге барың. Соңынан бизлер де сизлердің пайыңызға тийген жерге сизлер менен бирге барамыз», – деди. Солай етип, Шимон урыуы Яхуда урыуы менен бирге кетти.

⁴ Яхуда урыуы урысқа шықты хәм Жаратқан Ийе кенаанлылар менен перизлерди оларға тәслим қылды. Яхуда урыуы Безекте олардан он мың адамды өлтирди. ⁵ Сол жерде олар Адони-Безек пенен ушырасып, оның менен урысты хәм кенаанлылар менен перизлерди жеңиліске ушыратты. ⁶ Адони-Безек қашып кетти, бірақ олар оны кууып жетип, услап алды да, қол хәм аяқларының бас бармақларын кесип таслады. ⁷ Сонда Адони-Безек: «Қол хәм аяқларының бас бармақлары кесилген жетпис патша мениң дастурханымнан түскен усақларды терип жеген еди. Енди болса, мениң оларға ислегенлеримди Қудай алдыма келтирди», – деди.

Олар Адони-Безекти Ерусалимге алып келди хәм ол сол жерде өлди.

⁸ Яхуда урыуы Ерусалимге хұжим жасап, қаланы басып алды хәм халқын қылыштан өткерип, қалаға от берди. ⁹ Соннан кейин, олар таулы үлкеде, Негебте хәм батыстағы тау етеклерінде жасайтуғын кенаанлылар менен урысыу ұшын жолға түсти. ¹⁰ Ески аты Кирят-Арба болған Хебронда жасайтуғын кенаанлыларға қарсы атланыс жасап, Шешайды, Ахиманды хәм Талмайды жеңип шықты. ¹¹ Ол жерден олар ески аты Кирят-Сефер болған Дебир қаласының халқына да қарсы урыс ашты. ¹² Сонда Калев: «Кирят-Сефер халқын жеңип, ол жерди қолға киргизген адамға қызым Ахсаны хаяллыққа беремен», – деди.

¹³ Қаланы Калевтиң иниси, Кеназдың улы Отниел қолға киргизди. Сонлықтан Калев қызы Ахсаны оған хаяллыққа берди. ¹⁴ Қыз Отниелдің жанына барғанда, ол күйеуін үгитлеп: «Әкемнен бир атыз сора», – деди. Калев ешектен түсип атырған қызынан:

– Қандай тилегиң бар? – деп сорады.

¹⁵ Қыз әкесине:

– Маған бир енши берсең. Мени Негеб шөлине узатқан екенсең, енди маған суу булақларын бер, – деди. Солай етип, Калев қызына жоқарғы хәм төменги суу булақларын берди.

¹⁶ Муусаның қәйин атасының урпақлары болған кенлилер Яхуда урыуы менен бирге Пальма қаласынан^а шығып, Арадтың кубласындағы Яхудия шөлинде жасауға кетти хәм

^аПальма қаласы – айырым илимпазлар буны Ерихо қаласы деп түсіндиреди.

сол жердеги халықтар арасына орналасты.

¹⁷ Соннан кейін, Яхуда урыуы тууысқанлары Шимон урыуы менен бірге барып, Сефат қаласында жасап атырған кенаанлыларды қыйратты хәм олардың қаласын толығы менен жоқ етті. Солай етип, ол жер Хорма* деп аталды. ¹⁸ Яхуда урыуы Газаны, Ашкелонды, Экронды хәм оларға тийисли жерлерди де басып алды.

¹⁹ Жаратқан Ийе Яхуда урыуы менен бірге болғанлықтан, олар таулы үлкени қолға киргизди. Ал ойпатлықта жасап атырған халықтың темирден исленген сауаш арбалары болғанлықтан, оларды қуа алмады. ²⁰ Олар Муусаның айтып кеткеніндей, Хебронды Калевке берди. Калев ол жерден Анақтың үш ұрпағын қуып шығарды. ²¹ Бірақ Бенямин урыуы Ерусалимде жасап атырған ебуслыларды қуады. Ебуслылар бүгінгі күнге дейін Бенямин урыуы менен бірге жасап қиятыр.

²² Юсуптиң ұрпағы Бейт-Элге хұжим жасады. Жаратқан Ийе олар менен бірге еди.

²³ Юсуптиң ұрпағы бұрынғы аты Луз болған Бейт-Эл қаласына жансызларды жибергенде,

²⁴ олар қаладан шығып қиятырған бір адамды көрди. Сонда олар: «Қалаға кирер жолды көрсетсең, саған жақсылық ислеймиз», – деди. ²⁵ Солай етип, сол адам оларға қалаға киретуғын жолды көрсетти. Олар қала халқын қылыштан өткергенде, оған хәм оның ағайын-тууғанларына тиймеди. ²⁶ Сол адам хеттердің жерине көшип барды хәм сол жерге қала қурып, оның атын Луз деп атады. Бул қала хәзирге дейін усы ат пенен аталады.

²⁷ Менашше урыуы Бейт-Шеан, Таанах, Дор, Иблеам, Мегиддо хәм булардың этирапындағы ауылларда жасайтуғын халықты қуа алмады. Себеби кенаанлылар беккем қорғанып, сол жерде жасауын дауам етті. ²⁸ Израиллылар күшке толысқан уақтында, кенаанлыларды ерксіз хызметшиге айландырды, бірақ оларды қуып жибермеди.

²⁹ Эфраим урыуы да Гезерде жасайтуғын кенаанлыларды ол жерден қуып жибермеди хәм кенаанлылар Гезерде олардың арасында жасады.

³⁰ Зебулон урыуы да Китрон хәм Нахалал қалаларындағы халықтарды қуады. Зебулон урыуының арасында қалған бул кенаанлылар олар үшін ерксіз хызметшиге айланды.

³¹ Ашер урыуына келсек, олар да Акко, Сидон, Ахлаб, Ахзиб, Хелба, Афек хәм Рехоб тұрғынларын қуады. ³² Олар сол жерлердеги кенаанлыларды қуып шығармай, олар менен бірге жасады.

³³ Нафталий урыуы да Бейт-Шемеш хәм Бейт-Анат халқын қумай, сол жердің халқы болған кенаанлылар менен бірге жасады хәм кенаанлылар олар үшін ерксіз хызметшиге айланды.

³⁴ Аморлар Дан урыуына ойпатлыққа түсіуге жол қоймай, оларды таулы үлкелерде ушлап турды. ³⁵ Аморлар Хар-Хереседе, Айялонда хәм Шаалбимде беккем қорғанып, сол жерде қалды. Бірақ Юсуп урыуы күшке толысқанда, аморлар олар үшін ерксіз хызметшиге айланды.

³⁶ Аморлардың шегарасы Ақраббим бийиклигинен баслап Селаға, оннан да арманыраққа дейін созылған еди.

2

Екинши бап

Жаратқан Ийениң периштеси Бохимде

¹ Жаратқан Ийениң периштеси Гилгалдан Бохимге келип, израиллыларға былай деди:

«Сизлерди Мысырдан шығарып, ата-бабаларыңызға беремен деп ант ишкен жерге алып келдим. Мен сизлерге: „Сизлер менен дүзген келесимимди хеш қашан бузбайман. ² Ал сизлер бул жерлерде жасап атырғанлар менен келесим дүзбеңлер хәм олардың қурбанлық орынларын қыйратып таслаңлар“, – деген едим. Бирақ сизлер сөзиме қулақ салмадыңлар. Не ушын бундай ислединлер? ³ Және де, Мен сизлерге: „Бул халықларды сизлердин араңыздан қуып шығармайман. Олардың өзлери сизлерге душпан, ал қудайлары дузак болады“, – деп айтқан едим».

⁴ Жаратқан Ийениң периштеси усы сөзлерди айтқанда, пүткил Израил халқы дад салып жылай баслады. ⁵ Сонлықтан олар сол жерди Бохим* деп атады хәм сол жерде Жаратқан Ийеге арнап қурбанлық шалды.

Ешуаның өлими

⁶ Ешуа халықты тарқатып жибергеннен соң, олардың хәр қайсысы өз пайына тийген жерлерди ийелеп алыу ушын жолға шықты. ⁷ Ешуаның тири уақтында хәм Жаратқан Ийениң Израил ушын ислеген уллы ислерин көрип, Ешудан кейин өмир сүрген ақсақаллар дәуиринде, Израил халқы Жаратқан Ийеге хызмет етті. ⁸ Жаратқан Ийениң қулы Нун улы Ешуа бир жүз он жасында қайтыс болды. ⁹ Оны Эфраимның таулы үлкесиндеги Гааш тауының арқа тәрәпине, өзиниң пайына тийген Тимнат-Херес деген жерге жерледі.

Израиллылардың Жаратқан Ийеден узақласыуы

¹⁰ Бул әуладтан болғанлардың хәммеси өлип, ата-бабаларына қосылғаннан соң, Жаратқан Ийени танымайтуғын хәм Оның Израил халқы ушын ислеген ислерин билмейтуғын басқа бир әулад өсип жетисти. ¹¹ Израил халқы Жаратқан Ийениң нәзеринде жаман болған ислерди ислеп, Баалларға^b табына баслады. ¹² Олар өзлерин Мысырдан алып шыққан ата-бабаларының Қудайы, Жаратқан Ийеден жүз бурып, этираптағы халықлардың қудайларына ауып кетти хәм оларға табынды. Бул Жаратқан Ийениң қәхәрин келтирди. ¹³ Өйткени олар Жаратқан Ийеден жүз бурып, Баал хәм Аштарта бутларына табына баслаған еди.

¹⁴ Сонлықтан Жаратқан Ийениң Израил халқына ғәзеби қайнап, оларды мүликлерин тонайтуғын басқыншылардың қолына тапсырды. Жаратқан Ийе оларды этираптағы душпанларға тәслим етті. Солай етип, артық олар душпанларына қарсы тура алмады.

¹⁵ Жаратқан Ийениң айтқанындай хәм ант ишкениндей, Израил халқы хәр сапар сауашқа түскенде, Жаратқан Ийениң Өзи оларға қарсы болды хәм олар ауыр аухалда қалды.

¹⁶ Сонда Жаратқан Ийе оларды тонаушылардың қолынан қутқаратуғын бийлерди жиберди. ¹⁷ Бирақ олар бийлерди де тыңламады хәм Жаратқан Ийеге опасызлық етип, басқа қудайларға табынып кетти. Олар Жаратқан Ийениң буйрықларын орынлаған ата-бабалары сыяқлы болмай, ата-бабалары жүрген жолдан тез азғырылды. ¹⁸ Жаратқан Ийе олар ушын бир бий таңлап шығарғанда, Ол сол бий менен бирге болды хәм сол бий жасаған уақытта оларды душпанларының қолынан қутқаратуғын еди. Себеби олар езиушилиқ хәм зулым астында нала шеккенде, Жаратқан Ийениң оларға рехими келетуғын еди. ¹⁹ Деген менен, бийлер өлиуден-ақ, олар ата-бабаларынан да бетер болып, және басқа қудайлардың изине еретуғын, оларға хызмет етип, табынатуғын еди. Олар

^bБаал – Палестинада кенаанлылар табынған бут.

ислеген жаман ис-хәрекетлеринен хәм қайсарлықтан ұаз кешпеди.

²⁰ Солай етип, Жаратқан Ийениң Израилға ғәзеби қайнап, былай деди: «Бул халық Мениң ата-бабаларына орынлаң деп буйырған келисимимди бузып, сөзиме қулақ салмады.

²¹ Сонлықтан енди Мен де Ешуа өлгенде, усы жерлерде қалған халықлардың хеш бирин олардың алдынан қуып шығармайман. ²² Ата-бабалары сыяқлы Жаратқан Ийениң жолынан жүретуғынын ямаса жүрмейтуғынын көриў ушын, оларды усы миллетлер арқалы сынайман».

²³ Солай етип, Жаратқан Ийе сол миллетлерди дәрхал қуып шығармаған хәм оларды Ешуаға тәслим еттирмей, елде қалыўға рухсат берген еди.

3

Үшинши бап

¹⁻² Кенаандағы урыслардың хеш бирине қатнаспаған барлық израиллыларды сынаў ушын хәм хеш саўаш тәжирийбеси болмаған жаңа әўладлардың саўаш тәлимин үйрениўи ушын, Жаратқан Ийе қалдырған миллетлер мыналар еди: ³ филист халқының бес хәкимдары, барлық кенаанлылар, сидонлылар хәм Баал-Хермон таўынан Лебо-Хаматқа дейин созылған Лебанон таўларында жасайтуғын хиўлер. ⁴ Жаратқан Ийе Израил халқын сынаў ушын хәм Муўса арқалы ата-бабаларына берген буйрықларын олардың орынлайтуғынын ямаса орынламайтуғынын көриў ушын, бул миллетлерди олардың елинде қалдырған еди.

⁵ Солай етип, израиллылар кенаан, хетт, амор, периз, хиў хәм ебус халықларының арасында жасады. ⁶ Олар менен қыз алысып, қыз беристи хәм олардың қудайларына табынды.

⁷ Израил халқы Жаратқан Ийениң нәзеринде жаман болған ислерди иследи. Олар Қудайы Жаратқан Ийени умытып, Баал хәм Ашера бутларына табынды. ⁸ Сонлықтан Жаратқан Ийениң Израилға қәхәри келип, оларды Арам-Наҳарайым* патшасы Кушан-Ришатайымға тәслим қылды. Олар сегиз жыл Кушан-Ришатайымның қол астында болды. ⁹ Бирақ израиллылар Жаратқан Ийеге нала еткенде, Жаратқан Ийе оларға бир қутқарыўшы жиберди. Оларды қутқарған Калеттиң кишкене иниси Кеназдың улы Отниел еди. ¹⁰ Жаратқан Ийениң Руўхы Отниелдиң үстине түсип, ол Израилды басқарды. Отниел урысқа шыққанда, Жаратқан Ийе Арам патшасы Кушан-Ришатайымды оған тәслим қылды хәм Отниел Кушан-Ришатайымнан үстин келди. ¹¹ Солай етип, ел Кеназ улы Отниелдиң өлиминде дейин қырқ жыл тынышлықта жасады.

Әхуд

¹² Соннан кейин, израиллылар Жаратқан Ийениң нәзеринде жаўыз болған ислерди және ислей баслады. Соның ушын Жаратқан Ийе Моаб патшасы Эглонды израиллыларға қарсы туратуғындай етип күшке толтырды. ¹³ Патша Эглон аммон хәм амалек халықларын өзине бириктирип алып, Израилға хәжим жасады. Олар Израилды жеңилiske ушыратып, Пальма қаласын* басып алды. ¹⁴ Солай етип, израиллылар он сегиз жыл Моаб патшасы Эглонның қол астында қалды.

¹⁵ Бирақ израиллылар Жаратқан Ийеге нала еткенде, Жаратқан Ийе олар ушын Әхуд атлы бир қутқарыўшыны жиберди. Бениамин урыўынан болған Гераның улы Әхуд солақай еди. Бир күни израиллылар Әхуд арқалы Моаб патшасы Эглонға салықларын жиберди.

¹⁶ Әхуд өзине узынлығы еки қарыс келетуғын, еки жүзи бар бир қанжар ислеп алды хәм қанжарды кийиминиң астына, оң санына байлап қойды. ¹⁷ Әхуд салықты Моаб патшасы

Эглонға апарып берди. Эглон жүдә семиз адам еди. ¹⁸ Эхуд салықты бергеннен соң, салықты көтерип апарған адамларды қайтарып жиберди. ¹⁹ Ал өзи болса, Гилгалдың қасындағы тас бутлардың жанынан кейнине қайтып келди де, патшаға: «О, патша, мениң сизге айтатуғын бир сырым бар», – деди. Патша оған: «Үндеме», – деди де, қасындағы адамлардың хәммесин сыртқа шығарып жиберди.

²⁰ Эхуд жоқарыдағы салқын бөлмесинде жалғыз қалған патшаға жақынлап, оған: «Сизге Қудайдан бир хабар алып келдим», – дегенде, патша тахтынан турды. ²¹ Эхуд шеп қолы менен оң санындағы қанжарды алды да, патшаның қарнына тықты. ²² Қанжар патшаның қарнына сабы менен қосыла кирип кетти. Эхуд қанжарды суўырып алмағанлықтан, қанжар патшаның майлы қарнында қалып қойды. ²³ Эхуд айўанға шықты да, жоқарыдағы бөлмениң қапыларын жаўып, қулыплап кетти. ²⁴ Ол шығып кеткеннен кейин, патшаның хызметшилери келип, жоқарыдағы бөлмениң қапысының илик турғанын көрди де, бир-бирине: «Патшамыз салқын бөлмеде дәрет сындырып атырған шығар», – дести.

²⁵ Олар көп ўақыт күтсе де, патша бөлмениң қапысын ашпады. Сонлықтан олар гилтти алып, қапыны ашып қараса, мырзасының өлиги жерде жатыр екен.

²⁶ Олар патшаны күтип турғанда, Эхуд тас бутлардың жанынан өтип, Сеираға қашып кетти. ²⁷ Эхуд сол жерге жетип барды да, Эфраимның таўлы үлкесине шығып, кәрнай шертти. Израиллылар оның менен бирге таўлардан төменге түсти. Эхуд олардың алдында жол баслап жүрди. ²⁸ Эхуд оларға: «Изимнен жүриңлер, себеби Жаратқан Ийе душпаныңыз болған моаблыларды сизлерге тәслим етти», – деди. Эхудтың изинен киятырған израиллылар Моабқа өтетуғын Иордан өткеллерин ийелеп, хеш кимди өткермеді.

²⁹ Олар моаблылардың он мыңға шамалас қарыўлы хәм күшли адамын өлтирди. Моаблылардың хеш бири аман қалмады. ³⁰ Сол күни моаблылар израиллылардың қол астына өтти. Ел сексен жыл паракатшылықта жасады.

Шамгар

³¹ Эхудтан соң, Анат улы Шамгар бий болды. Шамгар филистлердің алты жүз адамын өгиз айдайтатуғын таяқ пенен өлтирип, ол да израиллыларды қутқарды.

4

Төртинши бап

Дебора хәм Барак

¹ Эхудтың өлиминен кейин, Израил халқы Жаратқан Ийениң нәзеринде жаўыз болған ислерди және ислей баслады. ² Сонлықтан да Жаратқан Ийе израиллыларды Хасорда хұкимдарлық етип атырған кенаанлы патша Ябинге тәслим қылды. Ябиннің Сисера деген бир сәркәрдасы болып, ол Харошет-Гойымда жасайтуғын еди. ³ Ябиннің тоғыз жүз темир саўаш арбасы бар еди. Ол израиллыларды жигирма жыл аяўсыз езгенликтен, израиллылар Жаратқан Ийеге нала шекти.

⁴ Сол ўақытлары пайғамбар хаял, Лаппидоттың хаялы Дебора израиллыларға бийлик қылатуғын еди. ⁵ Дебора Эфраимның таўлы үлкесинде, Рама менен Бейт-Эл арасындағы пальма ағашының астында отырып, алдына келген израиллылардың даўларын шешетуғын еди. ⁶ Бир күни Дебора Абиноам улы Барақты Кедеш-Нафталийден шақыртып алып, оған: – Израилдың Қудайы Жаратқан Ийе қасына Нафталий хәм Зебулон урыўларынан он

мың адамды алып, Табор тауына барыуыңды буйырады. ⁷ Ол патша Ябиннің сәркәрдасы Сисераны, оның сауаш арбаларын хәм әскерлерин Кишон сайына, сениң алдына апарып, саған тәслим қылады, – деди.

⁸ Барак Дебораға:

– Егер мениң менен бирге барсаң, бараман. Ал бирге бармасаң, бармайман, – деди.

⁹ Дебора:

– Әлбетте, сениң менен бирге бараман, бірақ сен тутқан бул жол өзиңе даңқ алып келмейди. Себеби Жаратқан Ийе Сисераны бир хаялға тәслим етежақ, – деди.

Солай етип, Дебора Барак пенен бирге Кедешке кетти. ¹⁰ Барак Зебулон хәм Нафталий урпақларын Кедешке жыйнады. Барақтың изине он мың адам ерди. Дебора да оның менен бирге кетти.

¹¹ Кенли Хебер Муұсаның кәйин атасы Хобабтың урпағынан болған басқа кенлилерден бөлек шығып, Кедешке жақын жердеги Саананнимдеги емен ағашының жанына шатырын тиккен еди.

¹² Абиноам улы Барақтың Табор тауына шыққанын еситкен Сисера ¹³ тоғыз жүз темир сауаш арбасын хәм қасындағы барлық әскерлерин Харошет-Гойымнан шығарып, Кишон сайына топлады.

¹⁴ Дебора Бараққа: «Кәне, атлан! Себеби бул күн – Жаратқан Ийенің Сисераны саған тәслим ететуғын күни. Жаратқан Ийе сениң алдында барады», – деди.

Солай етип, Барак он мың адамды ертип, Табор тауынан түсти. ¹⁵ Барак хұжим қылғанда, Жаратқан Ийе Сисераны, оның сауаш арбаларын хәм әскерлерин албыратты. Сонда Сисера сауаш арбасынан түсип, жаяу қашып кетти. ¹⁶ Барак оның сауаш арбаларын хәм әскерлерин Харошет-Гойымға дейин қуып барды. Сисераның пүткіл әскерлери қылыш жүзинен өткерилди. Хеш бири аман қалмады.

¹⁷ Ал жаяу қашып кеткен Сисера болса, кенлилерден болған Хебердің хаялы Яелдің шатырына келди. Өйткени Хасордың патшасы Ябин менен кенли Хебердің шаңарағы арасындағы қарым-қатнас жақсы еди.

¹⁸ Яел Сисераны күтип алыуға шығып, оған:

– Қорқпаң, мырзам. Келиң, шатырыма кириң, – деди. Сисера хаялдың шатырына киргенде, хаял оның үстине бир жапқышты жауып қойды.

¹⁹ Сисера:

– Шөлледим, илтимас, ишиўге аз-маз суу бер, – деди.

Яел сүт месин ашып, Сисераға сүт ишкизгеннен кейин, оның үстин және жауып қойды.

²⁰ Сисера хаялға:

– Шатырдың кирер аузында тур. Егер биреу келип: «Шатырыңда ким бар?» – деп сораса, «Хеш ким жоқ», – деп жууап бер, – деди.

²¹ Хебердің хаялы Яел қолына шатырдың бир қазығы менен балғаны алды. Ол шаршағанлықтан қатты уйқыға кеткен Сисераның қасына әсте жақынлап барды да, қазықты оның шекесине қақты хәм қазық тесип өтип, жерге кирип кетти. Сисера сол заматта-ақ өлди. ²² Сол ўақытта Барак Сисераны қуып киятырған еди. Яел Барақтың алдынан шығып, оған: «Ишке кир, излеп киятырған адамыңды саған көрсетейин», – деди.

Барак хаялдың шатырына кирип барғанда, шекесине қазық қағылып, өлип атырған Сисераны көрди.

²³ Солай етип, Қудай сол күни кенаанлы патша Ябинди Израил халқына бойсындырды.

²⁴ Израил халқы кенаан патшасы Ябинге күннен-күнге қарсы турып, ақырында оны жоқ қылды.

Бесинши бап

Дебора хэм Барақтың жыры

¹ Дебора менен Абиноам улы Барак сол күни былай жырлады:

² «Израил көсемлери басшылық қылғанда,

Халық пидәкерлик пенен атланғанда,

Жаратқан Ийени алғыслаңлар!

³ Тыңлаңлар, сизлер, хәй патшалар!

Хәй төрелер, кулак салыңлар!

Жаратқан Ийени жырлайман,

Израилдың Қудайы Жаратқан Ийени саз шертип алғыслайман.

⁴ Сеирден шыққанында, о Жаратқан Ийе,

Эдом жеринен жүрис қылғанында,

Жер силкинди, аспаннан жаўын қуйды.

Аўа, бултлар жаўын қуйдырды.

⁵ Таўлар Жаратқан Ийениң алдында титиреди,

Хәттеки, титиреди Синай таўы,

Израилдың Қудайы Жаратқан Ийениң алдында.

⁶ Анат улы Шамгардың дәўиринде,

Яелдің заманында кәрўанлар жүрмей қалды,

Жолаўшылар айланба жолдан жүретуғын болды.

⁷ Мен Израилда ана болып, ортаға шықпағанымша,

Мен, Дебора ортаға шыққанға дейин,

Израил аўыллары босап қалды.

⁸ Израиллылар жаңа қудайларды таңлағанда,

Урыс қаланың дәрўазасына тирелди,

Израилдың қырқ мың әскериниң қолында,

Қалқан да, найза да көринбеди.

⁹ Жүрегим Израилдың басшылары менен,

Хәм халық арасындағы пидәкерлер менен бирге,

Жаратқан Ийени алғыслаңлар!

¹⁰ Хәй, ақ ешек мингенлер,

Хәй, гилем үстинде отырғанлар,

Хәй, жолда жаяў жүриўшилер, тыңлаңлар!

¹¹ Қудықлардың басындағы аламан даўысы,

Жаратқан Ийениң жеңислерин,

Израил әскерлериниң жеңислерин аңлатар:

„Сонда Жаратқан Ийениң халқы,

Қала дәрўазаларына қарай жүрис қылды.

¹² Оян, Дебора, оян,

Оян, жырыңды айт, оян!
Хэй, Абиноам улы Барақ,
Орныңнан тур, алып жүр тутқынларыңды“.

¹³ Аман қалғанлар сәркәрдаларының жанына келди,
Жаратқан Ийениң халқы батырлары менен маған келди.

¹⁴ Амалек жеріндеги Эфраимнан келди,
Беняминлилер де саған ерди.
Махир әуладынан келди басшылар,
Зебулоннан келди сәркәрдалық хасасын услағанлар.

¹⁵ Бирге еди Иссахар басшылары Дебора менен,
Иссахар урыуы да Барақтың изинен,
Ойпатлыққа түсти асығыслық пенен.
Бирақ Рубен урыуының тийрелери,
Күшли екилениушилик ишинде қалды.

¹⁶ Не ушын қалдыңыз сүриулер арасында?
Шопанлардың қойларды шақырғанын еситиу ушын ба?
Бирақ Рубен урыуының тийрелери,
Күшли екилениушилик ишинде қалды.

¹⁷ Гиладлылар Иордан дәрьясының арғы жағында қалды,
Не ушын Дан урыуы кемелер жанында қалды?
Ашер урыуы теңиз жағасында қалды,
Өз жағысларына мекан басты.

¹⁸ Бирақ Зебулон хәм Нафталий халқы,
Жанларын өлимге тикти майданның бийик жерлерінде.

¹⁹ Сонда патшалар келип урысты,
Таанахта хәм Мегиддо суулары жағасында,
Кенаан патшалары урысты,
Бирақ гүмис те, олжа да алмады.

²⁰ Сауашқа түсти жұлдызлар аспаннан,
Сисераға қарсы урысты, жүрип олар аспандағы өз жолынан.

²¹ Кишон дәрьясы, о, ески дәрья,
Ағысып кетти оларды,
Хэй жаным, күш-қууатқа толып, алға бас.

²² Келди сонда атлар дүсирлеп,
Күшли атлардың туяқлары,
Қалдырды излерин жерде.

²³ Жаратқан Ийениң периштеси былай деди:
„Нәлетлеңлер, Мероз қаласын,
Нәлетлер айтың, оның халқына.
Жәрдемге келмегени ушын Жаратқан Ийеге,
Батырларға қарсы урысыу ушын“.

²⁴ Кенли Хебердің хаялы Яел,
Хаяллар арасында мол-мол етип жарылқансын,

Шатырларда жасайтуғын хаяллар арасында,
Мол-мол етип жарылқансын.

²⁵ Суу сорағанда сүт берди,

Хасыл кеседе айран усынды.

²⁶ Алды шеп қолына шатыр қазығын,

Оң қолына жұмысшының балғасын.

Урды Сисераны, ездi басын,

Шекесине қақты қазықты,

Қазық та тесип өтті оның басын.

²⁷ Жығылды Сисера оның аяқлары астына,

Қулап, жерде созылып жатты.

Ол жығылып, Яелдің аяқлары астына,

Жығылған жерінде жансыз қалды.

²⁸ Сисераның анасы терезе артынан,

Зарланды былай деп, пәнжиреден қарап:

„Улымның сағаш арбасы,

Кешикті неге буншелли?

Еситилмейди неге елеге дейин,

Сағаш арбаларының сеслери?“

²⁹ Жууап берер оған жанындағы дана хаяллары.

Анасы да өзін жубатып былай дер:

³⁰ „Мүмкин, олар олжаны бөлісип атырған шығар,

Хәр жигиттің пайына бир-еки қыздан.

Сисераға олжадан реңли кийімлер,

Аға, олжадан түскен рәңбәрәң кийімлер,

Олжа алғанның хәр бирине,

Еки рәңбәрәң етип кестеленген кийімлер тийискен шығар“.

³¹ О, Жаратқан Ийе! Барлық душпанларың усылай жоқ болсын.

Сени сүйгенлер болса,

Пүткіл құдирети менен шыққан қуяш яңлы болсын!»

Соннан кейин, ел қырқ жыл парахатшылықта жасады.

6

Алтыншы бап

Гидеон

¹ Израиллылар Жаратқан Ийениң нәзерінде жауыз болған ислерди және иследи. Жаратқан Ийе де оларды жети жыл мидянлыларға тәслим етті. ² Мидянлылардың израиллыларға көрсеткен зулымлығы соншелли аўыр болғанлықтан, израиллылар өзлери ушын таўларда паналайтуғын жерлер, үңгирлер хәм қорғанлар ислеп алды. ³ Израиллылар егин еккен ўақтында, мидянлылар, амалеклер хәм күншығыстағы басқа халықлар елге басқыншылық ететуғын еди. ⁴ Олар Израилда ордаларын қурып алып, Газаға дейинги

егинлерин жоқ қылатуғын хәм тиришилик етиўге керекли болған қой, сыйыр, ешек сыяқлы нәрселердиң хеш қайсысын қоймайтуғын еди. ⁵ Себеби олар өзлериниң маллары хәм шатырлары менен бирге шегиртке сыяқлы көп болып келетуғын еди. Олардың өзлериниң де, түйелериниң де есап-саны жоқ болып, Израилды ўайран етиў ушын, ел бойлап жүретуғын еди. ⁶ Израил халқы мидянлылар себебли соншелли жарлыланып қалғанлықтан, олар Жаратқан Ийеге жалбарына баслады.

⁷ Израиллылар мидянлылар себебли Жаратқан Ийеге жалбарынғанда, ⁸ Жаратқан Ийе оларға бир пайғамбар жиберди. Пайғамбар оларға былай деди: «Израилдың Қудайы Жаратқан Ийе былай дейди: „Сизлерди Мысырдан, кул болған жериңизден Мен алып шықтым. ⁹ Сизлерди мысырлылардың хәм пүткил зулым етиўшилердиң қолынан Мен қутқардым. Оларды алдыңыздан қуўып, жерлерин сизлерге бердим“. ¹⁰ Сонда Мен сизлерге: „Мен – сизлердиң Қудайыңыз Жаратқан Ийе боламан. Өзлериңиз жерлеринде жасап атырған аморлардың қудайларына табынбаңлар“, – деген едим. Бирақ сизлер сөзиме қулақ салмадыңлар».

¹¹ Жаратқан Ийениң периштеси келип, Офра қаласындағы Абиезер әўладынан болған Йоашқа тийисли емен ағашының астында отырды. Сол ўақытта Йоаштың улы Гидеон мидянлылардан жасырып, шарап искенжесинде бийдай түйеклеп атырған еди. ¹² Жаратқан Ийениң периштеси оған көринип:

– Хәй, батыр жигит, Жаратқан Ийе сениң менен бирге, – деди.

¹³ Гидеон оған:

– О, мырзам, егер Жаратқан Ийе бизлер менен бирге болса, онда булардың барлығы не ушын басымызға түсти? Ата-бабаларымыз бизлерге: «Жаратқан Ийе бизлерди Мысырдан алып шықты», – деп айтып берген еди. Жаратқан Ийениң сол кәраматлары қайда қалды? Жаратқан Ийе бизлерди таслап кетти хәм мидянлыларға тәслим қылды, – деди.

¹⁴ Жаратқан Ийе Гидеонға қарап:

– Өзинде бар болған күш-қуўатың менен бар да, Израилды мидянлылардың қолынан қутқар. Сени Мен жиберип атырман, – деди.

¹⁵ Гидеон:

– О, Ийем, мен Израилды қалайынша қутқара аламан? Мениң тийрем Менашше урыўындағы ең әззи тийре, мен де үйдеги генже улман, – деди.

¹⁶ Жаратқан Ийе оған:

– Мен сениң менен бирге боламан. Сен мидянлылардың хәммесин бир адамды жеңгендей қылып, қырып таслайсаң, – деди.

¹⁷ Сонда Гидеон:

– Егер мен Сениң мийримиңе ерискен болсам, мениң менен сөйлесип атырған Сен екениңди билиўим ушын, маған бир нышан көрсет. ¹⁸ Илтимас, Саған садақамды әкелип, усынбағанымша, бул жерден кетип қалма, – деди.

Жаратқан Ийе Гидеонға:

– Сен қайтып келгениңше, усы жерде тураман, – деп жуўап берди.

¹⁹ Гидеон үйине барып, бир ылақты сойды, бир эфа^с уннан ашытқысыз нан писирди хәм гөшти себетке салды да, сорпасын табакқа қуйды. Гидеон буларды емен ағашының астына алып барып, периштеге усынды. ²⁰ Қудайдың периштеси оған:

– Гөшти хәм ашытқысыз нанларды алып, оларды мына тастың үстине қой да, сорпаны

^сБир эфа – шама менен 22 литр.

үстине куй, – деди. Гидеон айтылғанларды иследи. ²¹ Жаратқан Ийениң периштеси қолындағы таяғының ушын гөш хәм ашытқысыз нанға тийгизгенде, тастан от шықты. От гөш хәм ашытқысыз нанды жағып, жоқ қылып жиберди. Соннан кейин Жаратқан Ийениң периштеси көзден ғайып болды. ²² Гидеон көрген адамының Жаратқан Ийениң периштеси екенін түсинип:

– Ыах, Ийем, Жаратқан Ийе! Мен Сениң периштең менен жүзбе-жүз көрестим, – деди.

²³ Жаратқан Ийе оған:

– Саған тынышлық болсын. Қорқпа, өлмейсең, – деди.

²⁴ Гидеон ол жерде Жаратқан Ийе ушын қурбанлық орын иследи. Қурбанлық орынды Яхүе Шалом* деп атады. Бул орын бүгін де Абиезер урпақтарының Офра қаласында тур.

²⁵ Тап сол күни түнде Жаратқан Ийе Гидеонға: «Әкеңнің падасынан жети жасар бир бұғаны ал. Соннан кейин, әкеңнің Баал ушын соқтырған қурбанлық орынды бузып, қасындағы кийели ағашты шаўып тасла. ²⁶ Усы төбешиктің үстине Қудайың Жаратқан Ийеге арнап, тегис етип қурбанлық орын кур. Соңынан сол бұғаны ал да, өзиң кесетуғын кийели ағашты отын қылып, жандырылатуғын қурбанлық етип бағышла», – деди.

²⁷ Гидеон өз адамларынан он адамды қасына алып, Жаратқан Ийениң өзине айтқанларын орынлады. Бирақ ол үйіндегилерден хәм қала халқынан қорққанлықтан, буны күндиз емес, ал түнде иследи.

²⁸ Азанда ерте турған қала халқы Баалға арналған қурбанлық орынның бузылып атырғанын, кийели ағаштың шабылғанын хәм бұғаның тазадан қурылған қурбанлық орынның үстінде қурбанлық қылып усынылғанын көрди. ²⁹ Сонда олар бир-биринен: «Буны ким иследи?» – деп сорады. Сорастырып көргеннен соң, бул исти Йоаш улы Гидеонның қылғанын билди. ³⁰ Сол себептен олар Йоашқа:

– Балаңды сыртқа шығар, ол өлиүй керек. Себеби ол Баалдың қурбанлық орнын бузып, қасындағы кийели ағашты шаўып таслаған, – деди.

³¹ Йоаш өзине топылып келген адамларға:

– Баалды қорғаў сизлерге қалды ма? Оны қутқаратуғын сизлер ме? Баалды қорғайтуғынлар таңға дейин өлтириледі. Егер Баал қудай болса, ол өзи ушын гүрессин. Өйткени бузылған қурбанлық орын оныки-ғо! – деди.

³² Сол күни Йоаш: «Баал өзи ушын өз гүрессин, өйткени бузылған қурбанлық орын оныки», – деп, Гидеонды Еруббаал^d деп атады.

³³ Сол арада мидянлылар, амалеклер хәм шығыс халықлары бирлесип, Иордан дәрьясынан өтти де, Изреел ойпатлығына шатырларын қурды. ³⁴ Сонда Жаратқан Ийениң Руўхы Гидеонның үстине түсти хәм ол кәрнайын шертип, Абиезер урпақтарын өзиниң изине ериўге шақырды. ³⁵ Гидеон пүткил Менашше урыўына хабаршылар жиберип, ол жердеги халықты да жыйнады. Ол Ашер, Зебулон хәм Нафталий урыўларына да хабаршылар жиберди. Солай етип, олар да бирлесиўге келди.

³⁶ Сонда Гидеон Қудайға былай деди: «Егер Өзиң үәде еткениңдей, Израилды мен арқалы қутқаратуғының рас болса, ³⁷ онда мен мына қырқылған жүнди қырманның үстине жаяман. Егер шық жүннің үстине түсип, ал жер қурғақ болса, онда Өзиң айтқаныңдай, Израилды мен арқалы қутқаратуғыныңды билемен». ³⁸ Солай болды да. Ертеңине азанда ерте турған Гидеон жүнди алып сыққанда, жүннен бир кесе толы суў шықты.

³⁹ Соннан кейин, Гидеон Қудайға былай деди: «Маған ғәзепленбе, және бир тилегим бар.

^dЕруббаал – Баал гүрессин.

Усы жүн аркалы сынаўыма және бир мәрте рухсат ет. Бул рет тек жүн ғана қурғақ болып, жер бетин шық қапласын».

⁴⁰Қудай сол түнде Гидеонның айтқанын иследи. Жүн қурғақ болып, пүткил жер бетин шық қаплады.

7

Жетинши бап

Гидеонның мидянлыларды жеңиўи

¹Еруббаал, яғный Гидеон хәм оның жанындағы барлық адамлар ерте турып, Харод булағының басына орда қурды. Мидянлылардың ордасы олардың арқа тәрәпинде, Море төбешигиниң қасындағы ойпатлықта еди.

²Жаратқан Ийе Гидеонға былай деди: «Сениң қасындағы адамлар жүдә көп. Олар: „Өз күшимиз бенен қутқарылдық“ деп, Мениң алдымда мақтанбаўы ушын, мидянлыларды оларға тәслим қыла алмайман. ³Енди сен халыққа: „Ким қорққанынан қалтырап турған болса, кетсин, Гилад таўынан изине қайтсын“, – де». Солай етип, халықтан жигирма еки мың адам қайтып кетип, ол жерде он мың адам қалды.

⁴Жаратқан Ийе Гидеонға: «Адамларыңның саны еле де көп. Сен оларды суў бойына алып бар. Мен оларды сол жерде сен ушын електен өткеремен. „Сениң менен барады“ деген адамым сениң менен барады. Ал „Сениң менен бармайды“ деген адамым бармайды», – деди.

⁵Гидеон халықты суў бойына алып барды. Жаратқан Ийе Гидеонға: «Ийт сыяқлы тили менен суў ишкенлерди бир тәрәпке, дизерлеп отырып суў ишкенлерди екінши тәрәпке айыр», – деди.

⁶Қолларын аўзына апарып, тиллери менен суў ишкенлердиң саны үш жүз болды. Ал қалғанларының хәммеси суў ишиў ушын дизерлеп отырды. ⁷Жаратқан Ийе Гидеонға: «Сизлерди тили менен суў ишкен үш жүз адам аркалы қутқараман. Мидянлыларды саған тәслим қыламан. Ал қалғанлары үйлерине қайтсын», – деди.

⁸Солай етип, Гидеон тек үш жүз адамды ғана алып қалып, қалған израиллыларды үйлерине қайтарып жиберди. Сол үш жүз адам кеткенлердиң азық-аўқатлары менен кәрнайларын алып қалды. Мидянлылардың ордасы Гидеон болған жердиң төменги жағында, ойпатлықта еди.

⁹Жаратқан Ийе сол күни түнде Гидеонға былай деди: «Тур, мидянлылардың ордасына хұжим қыл, өйткени оларды саған тәслим қылып атырман. ¹⁰Егер хұжим етиўге қорқсаң, Пура атлы хызметшинди жаныңа алып, төменге, олардың ордасына бар.

¹¹Мидянлылардың сөзлерин тыңла. Сонда сен оларға хұжим етиўге жүрексинесең».

Солай етип, Гидеон хызметшиси Пура менен бирге мидянлылар ордасының шетиндеги сақшылар бөлимине кетти. ¹²Ойпатлыққа жайласып алған мидянлылар, амалеклер хәм барлық шығыс халықлары шегиртке сыяқлы көп еди. Олардың түйелери де теңиз жағасындағы қум сыяқлы есап-сансыз еди. ¹³Гидеон ол жерге жетип барғанда, бир адам өз жолдасына көрген түсин айтып берип атыр еди. Ол: «Мен бир түс көрдим. Түсимде арпадан писирилген бир шөрек нан Мидян ордасына туўры домалап барып, шатырға урылғанда, шатыр қулап, жер менен жексен болды», – деди.

¹⁴Сол адамның жолдасы: «Бул израиллы Йоаш улы Гидеонның қылышынан басқа ҳеш

нәрсе емес. Қудай мидянлыларды хәм пүткил орданы оған тәслим етежақ болғаны», – деп жууап берди.

¹⁵ Гидеон түсти хәм оның жорылыуын еситип, Қудайға сыйынды. Ол Израил ордасына қайтып келип, адамларына: «Турыңлар! Жаратқан Ийе Мидян ордасын сизлерге тәслим қылды», – деди. ¹⁶ Соңынан Гидеон үш жүз адамды үш топарға бөлип, олардың хәр бирине бир кәрнай хәм бос бир гүзеден берди. Гүзелердиң ишинде шыралар бар еди. ¹⁷ Сонда Гидеон оларға былай деди: «Көзиңиз менде болсын. Мен не ислесем, сизлер де соны ислеңлер. Олардың ордасына барғанымда, мен не ислесем, сизлер де соны ислеңлер. ¹⁸ Мен хәм мениң қасымдағылар кәрнайларымызды шерткенимизде, сизлер де орданың айнала дөгерегинде турып, кәрнайларыңызды шертиңлер де: „Жаратқан Ийе ушын хәм Гидеон ушын!“ – деп бақырыңлар».

¹⁹ Гидеон хәм оның қасындағы жүз адам түнде, ортаңғы гезектеги қарауыллар алмасыудан-ақ, ордаға жетип барды. Олар кәрнайларын шертип, колларындағы гүзелерди сындырды. ²⁰ Үш топар да кәрнайларын шертип, гүзелерин сындырды. Олар шеп қолына шырасын, оң қолына кәрнайын услап: «Жасасын Жаратқан Ийениң хәм Гидеонның қылышы!» – деп бақырды. ²¹ Олардың хәр бири душпан ордасының дөгерегинде, өз орнында турғанда, ордадағылардың хәммеси албырасып, бақырысып қаша баслады.

²² Үш жүз кәрнай бирден шертилгенде, Жаратқан Ийе ордадағылардың хәммесине бир-бирине қарсы қылыш көтергизди. Мидян ордасы Серера тәрептеги Бейт-Шиттаға қарай, яғнай Таббатқа жақын жердеги Абел-Мехоланың шетине дейин қашып кетти.

²³ Сонда Нафталий, Ашер хәм пүткил Менашше урыуларынан болған израиллылар шақырылды хәм олар мидянлыларды қууа баслады.

²⁴ Кейин Гидеон Эфрайымның пүткил таулы үлкесине хабаршылар жиберип, былай деди: «Төменге түсип, мидянлыларға хәжим қылыңлар. Олардың жолларын тосыу ушын, Бейт-Бараға дейинги Иордан дәрьясының суу өткеллерин қолға киргизиңлер». Солай етип, эфрайымлылар жыйналып, Бейт-Бараға дейинги Иордан дәрьясының суу өткеллерин қолға киргизди. ²⁵ Олар мидянлылардың еки басшысын, Ореб пенен Зеебти тутқынға алды. Оребти Ореб жартасының қасында, ал Зеебти Зееб шарап искенжеси жанында өлтирип, мидянлыларды қууыуды дауам етти. Ореб пенен Зеебтиң кесилген басларын Иордан дәрьясының арғы жағындағы Гидеонға апарып берди.

8

Сегизинши бап

Зебах пенен Салмунна

¹ Эфрайым урыуының адамлары Гидеонға: «Мидянлылар менен урысыуға кеткениңде, бизлерди шақырмадың. Бизлерге не ушын бундай қылдың?» – деп оны қатты айыплады.

² Гидеон оларға былай деп жууап берди: «Сизлердиң ислеген исиңиздиң қасында меники не болыпты? Эфрайымның териминен қалған жүзимлер Абиезердиң пүткил жүзим өнимлеринен жақсырақ емес пе? ³ Қудай Мидян басшылары болған Ореб хәм Зеебти сизлерге тәслим қылды. Сизлерге тең келетуғындай, мен не истей алдым?» Гидеонның бул сөзлери олардың ғәзебин қайтарды.

⁴ Гидеон хәм оның жанындағы үш жүз адам Иордан дәрьясына келип, дәрьяны кесип өтти. Олар шаршаса да, мидянлыларды қууыуды дауам етти. ⁵ Ол Суккотқа келгенде, қала

халқына:

– Мениң изимнен киятырған адамларыма нан бериңлер, олар халдан тайған. Мен Мидян патшалары Зебах хәм Салмуннаның изинен қуып баратырман, – деди.

⁶ Суккот басшылары оған:

– Сениң әскерлериңе нан бергендей, сен Зебах хәм Салмуннаны тутқынға алып па едиң?
– деди.

⁷ Гидеон оларға:

– Болады, усы сөзиңиз ушын, Жаратқан Ийе Зебах пенен Салмуннаны маған тәслим еткенде, мен денелериңизди шөл тикенлери хәм шеңгеллери менен тилким-тилким қыламан, – деди.

⁸ Гидеон ол жерден Пену-Элге кетти хәм оның халқынан да тап солай деп илтимас қылды. Бірақ Пену-Эл халқы да Суккот халқының берген жууабын берди. ⁹ Гидеон оларға: «Саў-саламат изиме қайтқанымда, бул минараны қулатаман», – деди.

¹⁰ Сол ұақытта Зебах пенен Салмунна он бес мыңға шамалас аман қалған шығыс халықларының әскерлери менен бирликте Қарқорда еди. Қуралланған бир жүз жигирма мың әскер өлген еди. ¹¹ Гидеон Нобах хәм Йогбоханың шығыс тәрәпиндеги кәрұан жолы менен барып, аңсыз турған душпан ордасына хұжим жасады. ¹² Зебах пенен Салмунна қашып кетти, ал Гидеон олардың изинен қуды. Ол Мидяның еки патшасы болған усы Зебах пенен Салмуннаны қолға алып, олардың барлық әскерлерин албыратып таслады.

¹³ Йоаш улы Гидеон урыстан Херес төбешиги бойлап қайтты. ¹⁴ Жолда Гидеон Суккоттың бир жас жигитин услап алып, оны сораўға тутты. Жас жигит оған Суккоттың жетпис жети басшысы менен ақсақалларының атларын жазып берди.

¹⁵ Гидеон Суккот халқына барып, оларға былай деди: «Сизлер маған: „Сениң халдан тайған адамларыңа нан беретугындай, сен Зебах пенен Салмуннаны тутқынға алып па едиң?“ – деп мени масқаралаған едиңиз. Минекей, Зебах пенен Салмунна!» ¹⁶ Соңынан Гидеон қала ақсақалларын топлап, Суккот халқын шөл тикенлери хәм шеңгеллери менен жазалады. ¹⁷ Кейин Пену-Эл минарасын қулатып, қала халқын өлтирди.

¹⁸ Соңынан Гидеон Зебах пенен Салмуннадан:

– Таборда өлтиргенлериңиз қандай адамлар еди? – деп сорады. Олар Гидеонға:
– Олар саған усаған еди, хәммеси патша улларына мегзес еди, – деп жууап берди.

¹⁹ Гидеон оларға:

– Олар мениң тууысқанларым, анамның уллары еди. Тири Жаратқан Ийе хақы ант ишемен, егер сизлер оларды аман қалдырғаныңызда, мен де сизлерди өлтirmес едим, – деди. ²⁰ Соннан кейин, Гидеон туңғыш улы Етерге: «Қәне, оларды өлтир», – деди. Деген менен, еле жас болған Етер қорқып, қылышын көтермеді.

²¹ Сонда Зебах пенен Салмунна Гидеонға: «Бизлерди өзиң өлтир. Еркектің исин тек еркек ислей алады», – деди.

Солай етип, Гидеон барып, Зебах пенен Салмуннаны өлтирди хәм түйелериниң мойнындағы ярым ай көринисиндеги безениў буйымларын алды.

²² Израиллылар Гидеонға:

– Сен, улың хәм ақлығың бизлерге басшылық етиң. Себеби бизлерди мидянлылардың қолынан сен қутқардың, – деди.

²³ Бірақ Гидеон оларға:

– Мен де, улым да сизлерге басшылық қылмаймыз. Сизлерге Жаратқан Ийе басшылық қылады, – деп жууап берди. ²⁴ Соңынан Гидеон даўам етип:

– Сизлерден бир тилегим бар: маған хәр бириңиз олжаларыңыздан бир алтын сырғадан

бериңдер, – деди. Душпанлар исмайыллылар болғанлықтан, алтын сырға тағатуғын еди.

²⁵ Израиллылар:

– Жан деп беремиз, – деп, жерге бир жайыу жайды да, олжаларынан бир сырғадан жайыудың үстине таслады. ²⁶ Ай көринисиндеги безениу буйымларын, түймелерди, Мидян патшаларының шым қызыл шапанларын хәм түйелердиң мойнындағы алтын шынжырларды есапламағанда, Гидеонның алған алтын сырғаларының аұырлығы бир мың жети жүз шекел^с шықты. ²⁷ Гидеон олардан бир эфод* ислетип, оны өз қаласы болған Офраға жайластырды. Пүткил израиллылар усы эфодқа табынып, Жаратқан Ийеге опасызлық қылды. Солай етип, бул бут Гидеон хәм оның шаңарағы ушын бир дузак болды.

²⁸ Израиллылардан жеңилген мидянлылар оларға бир мәрте де қарсы көтерилмеді. Ел Гидеон дәуиринде қырк жыл парахатшылықта жасады.

Гидеонның өлими

²⁹ Йоаш улы Еруббаал қайтып келип, өз үйинде жасауды дауам етті. ³⁰ Оның жетпис улы бар еді, себеби оның хаяллары көп болды. ³¹ Гидеонның Шехемде бир токалы бар еді. Сол токалы да бир ул тууып берип, оның атын Абимелех қойды. ³² Йоаш улы Гидеон ғаррылық дәуранын сүрип, қайтыс болды. Ол Абиезер урпақларының Офра қаласындағы әкеси Йоаштың қәбирине жерленді.

³³ Гидеон өлгеннен кейин, израиллылар Жаратқан Ийеге және опасызлық қылып, Баал мүсинлерине табынды. Олар Баал-Беритти өзлерине қудай етип қойды. ³⁴ Өзлерин әтирапындағы душпанларынан қутқарған Қудайы Жаратқан Ийени умытты. ³⁵ Және де, олар Израилға сонша жақсылықлар қылған Еруббаалдың, яғнай Гидеонның шаңарағына да жақсы қатнаста болмады.

9

Тоғызыншы бап

Абимелех

¹ Еруббаалдың улы Абимелех дайыларының жанына, Шехем қаласына барып, оларға хәм анасының тийресинен болған барлық адамларға былай деди: ² «Шехем халқынан: „Сизлер ушын қайсысы жақсырақ? Гидеонның жетпис улы сизлерге бийлик еткени ме ямаса бир адамның бийлик еткени ме?“ – деп сораңлар. Мениң өзлериңиз бенен сүйеги бир, қанлас екенимди умытпаңлар».

³ Дайылары Абимелехтиң айтқанларын Шехем халқына жеткерди. Соннан кейин, Абимелехке халықтың кеули ийип: «Ол бизлердиң тууысқанымыз болады», – деди. ⁴ Олар Абимелехке Баал-Берит бутханасынан жетпис шекел гүмис берди. Ал Абимелех бул ақшаға оңбаған хәм жарамас адамларды изине ертти. ⁵ Соңынан ол Офраға, әкесиниң үйине кетип, тууысқанларын, яғнай Еруббаалдың жетпис улын бир тас үстинде өлтирди. Тек ғана Еруббаалдың генже улы Йотам қашып жасырынғаны ушын аман қалды.

⁶ Кейин пүткил Шехем хәм Бейт-Милло халықлары бирге жыйналып, Шехемдеги естелик тастың жанындағы емен ағашының қасына барды хәм Абимелехти патша етип

^сБир мың жети жүз шекел – шама менен 20 килограммға тең.

тайынлады.

⁷Бул хабар Йотамға жетип барғанда, ол Гериззим тауының төбесине шығып, бәлент дауыс пенен халыққа былай деди: «Хэй, Шехем халқы! Мени тыңлаңлар, сонда Қудай да сизлерди тыңлайды. ⁸Бир күни тереклер өзлерине патша таңлап, оны майламақшы* болыпты. Сонда олар зәйтүн ағашына барып: „Бизлердің патшамыз бол“, – депти.

⁹Зәйтүн ағашы оларға: „Қудайлар хәм адамларды хұрметке еристириў ушын қолланылатуғын майымды таслап, тереклердің үстинде шақаларымды тербелтип турайын ба?“ – деп жуўап берипти.

¹⁰Сонда тереклер әнжир ағашына: „Кел, сен бизлердің патшамыз бол“, – депти.

¹¹Әнжир ағашы оларға: „Жақсы хәм мазалы мийўемди таслап, тереклер үстинен басшылық етейин бе?“ – деп жуўап берипти.

¹²Соңынан тереклер жүзим ағашына: „Кел, сен-ақ бизлердің патшамыз бол“, – депти.

¹³Жүзим ағашы оларға: „Қудайлардың хәм адамлардың кеўлин көтеретуғын шарабымды таслап, тереклер үстинен басшылық етейин бе?“ – депти.

¹⁴Ақыры тереклер шеңгелге келип: „Кел, бизлердің патшамыз бол“, – депти.

¹⁵Шеңгел оларға: „Егер шынында да мени майлап, өзлериңизге патша етип қоймақшы болсаңыз, онда келиңдер, көлеңкемде паналаңлар. Егер паналамасаңыз, тикенлеримнен шыққан от Лебанонның кедр^f ағашларын жандырып жибереди“, – депти.

¹⁶Минекей, сизлер Абимелехти патша етип сайлап әдил хәм дурыс иследик деп санайсызлар ма? Еруббаал хәм оның шаңарағына жақсылық еткениңиз усы ма? Бул мүнәсибетиңиз әкеме ылайық па? ¹⁷Ал әкем сизлерди мидянлылардың қолынан қутқаруў ушын өз жанын қәуип астына қойып, сизлер ушын урысты. ¹⁸Бирақ бүгин сизлер әкемнің шаңарағына қарсы қол көтердіңдер, оның жетпис улын бир тастың үстинде өлтирдіңдер. Оның тоқалынан туўылған Абимелехти болса, өз туўысқаныңыз болғаны ушын Шехемге патша қылып қойдыңлар. ¹⁹Егер бүгин Еруббаал хәм оның шаңарағына дурыс хәм әдил ис ислеген болсаңыз, онда Абимелех ушын қуўаның, ол да сизлер ушын қуўансын! ²⁰Бирақ олай болмаса, Абимелехтен от шығып, Шехем хәм Бейт-Милло халқын жандырып жиберсин. Я болмаса, Шехем хәм Бейт-Милло халқынан от шығып, Абимелехти жандырып жиберсин».

²¹Соңынан Йотам туўысқаны Абимелехтен узаққа, Беерге қарай қашып кетип, сол жерде жасады.

²²Абимелех Израилды үш жыл басқарды. ²³Кейин Қудай Абимелех пенен Шехем халқының арасына жаман руўх жиберип, бир-бирине қарсы қылды хәм халық Абимелехке бойсынбай қойды. ²⁴Себеби Қудай буны өз туўысқанлары болған Еруббаалдың жетпис улын өлтирген Абимелехтен хәм оның бул исин қоллап-қуўатлаған Шехем халқынан, олар төккен қанның қунын алыў ушын иследи. ²⁵Шехем халқы Абимелехке қарсы таў басларында букқы жасады хәм ол жерден өткенлердің хәммесин тонады. Бул ҳаққында Абимелехке хабар жетти.

²⁶Әбед улы Гаал туўысқанлары менен бирге келип, Шехемге жайласты. Ол Шехем халқының исенимине кирди. ²⁷Олар бағларға барып, жүзим жыйнады хәм оны сығып, шарап ислегеннен кейин, байрамлады. Олар өз қудайының бутханасында ишип-жеп отырып, Абимелехке мазақ сөзлер айтты. ²⁸Сонда Әбед улы Гаал былай деди: «Бизлер, яғнай Шехем халқы Абимелехке хызмет ететуғындай, ол ким болыпты? Ол Еруббаалдың

^fКедр – қарағай ағашқа уқсас нәхән теректиң бир түри.

улы емес пе? Зебул да оның оң қолы емес пе? Сизлер шехемлилердің атасы Хамордың урпағынан болғанларға хызмет қылыңдар. Абимелехке не деп хызмет етеміз? ²⁹ Қәнекей, бул халықты мен басқарсам еді! Сонда Абимелехти өзим қуып жиберер едим хәм оған: „Әскерлеріңди көбейтип, сағаш майданына шық!“ – дер едим».

³⁰ Қаланың басшысы болған Зебул Эбед улы Гаалдың сөзлерин еситкенде, гәзеби қайнады. ³¹ Ол Абимелехке жасырын түрде хабаршылар жоллап, олар арқалы мыналарды айтып жиберди: «Мине, Эбед улы Гаал хәм оның туұысқанлары Шехемге келди. Олар қаланы саған қарсы қоймақта. ³² Енди сен түнде адамларың менен бирге келип, атызда букқы таслап жат. ³³ Азанда таң атыұдан-ақ орныңнан турып, қалаға хұжим жаса. Гаал хәм оның адамлары саған қарсы шыққанда, оларға қолыңнан келгенин исле».

³⁴ Солай етип, Абимелех хәм оның адамлары түнде турып, төрт топарға бөлинді де, Шехемге жақын жерде букқы таслап жатты.

³⁵ Эбед улы Гаал сыртқа шығып, қала дәрұазасының аұзында турғанда, Абимелех хәм оның қасындағылар букқыда жатырған жеринен шықты. ³⁶ Киятырғанларды көрген Гаал Зебулға:

– Таўлардың төбесинен түсип киятырғанларға қара! – деди.

Зебул оған:

– Адамларға уқсатып турғаның негизинде таўлардың көлеңкеси-ғо, – деди.

³⁷ Бирақ Гаал сөзин даўам етип:

– Қара, үлкемиздің ортасындағы төбешиктен адамлар түсип киятыр. Палкерлер емени тәрөптен де бир топар киятыр, – деди.

³⁸ Сонда Зебул Гаалға:

– Енди сениң: «Бизлер Абимелехке хызмет ететуғындай, ол ким болыпты?» – деген сөзиң қаяқта? Сен менсинбеген халық усы емес пе? Қәне, енди шығып, олар менен өзін урыс, – деди.

³⁹ Гаал Шехем халқын баслап, Абимелех пенен урысыўға шықты. ⁴⁰ Бирақ ол жеңилип қаша баслады хәм Абимелех оның изинен қуўды. Қаланың кирер аұзына дейинги аралықта көп санлы өлилер жайрап жатты.

⁴¹ Абимелех Арумада қалды. Ал Зебул Гаалға хәм оның туұысқанларына Шехемде жасаўға рухсат бермей, оларды қаладан қуўып жиберди.

⁴² Ертеңине Абимелех шехемлилердің атызларға шыққанынан хабар тапты. ⁴³ Ол адамларын үш топарға бөлип, атызларда букқы таслап жатты. Халықтың қаладан шыққанын көргенде хұжим қылып, оларды өлтирди. ⁴⁴ Абимелех жанындағы топары менен жылдам түрде қаланың кирер аұзына барып турғанда, басқа еки топары атызда болғанларға хұжим жасап, оларды өлтирди. ⁴⁵ Абимелех күн бойы қалаға қарсы урысып, қаланы қолға киргизди хәм халқын қылыштан өткизди. Қаланы ұайран етип, үстине дуз септи.

⁴⁶ Шехем минарасындағы адамлар болған ўақыялар хәққинде еситкенде, Эл-Берит бутханасының қорғанын паналады. ⁴⁷ Абимелех Шехем минарасында болғанлардың сол жерге жыйналғанынан хабар тапты. ⁴⁸ Сонда ол қасындағы адамлары менен бирге Салмон таўына шықты. Қолына бир балта алып, теректиң шақасын шапты да, оны ийнине қойып, қасындағы халыққа: «Мениң не ислегенимди көрдинлер, дәрриў сизлер де солай ислеңдер», – деди. ⁴⁹ Солай етип, хәммеси бир шақадан кесип алып, Абимелехтиң изине ерди. Олар шақаларды қорғанның түбине үйип, от берди. Солай етип, Шехем минарасында болған мыңға жақын еркек хәм хаяллар өлди.

⁵⁰ Соннан кейин, Абимелех Тебеске барды да, қаланы қамал қылып, оны қолға киргизди.

⁵¹ Қаланың ортасында беккем бир минара бар еди. Еркек хәм хаяллар, пүткил қала халқы сол жерди паналады. Олар қапыларды илип, минараның төбесине шықты. ⁵² Абимелех минараға келип, оған хұжим қылды. Бирақ ол минараға от бериў ушын қапысына жақынласқанда, ⁵³ бир хаял дигирманның үстинги тасын Абимелехтиң үстине ылақтырып жиберип, басын жарды.

⁵⁴ Абимелех дәрхал қурал-жарағын алып жүретуғын нөкерин шақырып алды да, оған: «Қылышыңды шығар да, мени өлтир. Хеш ким: „Абимелехти бир хаял өлтирди“ деп айтып жүрмесин», – деди. Нөкер қылышын Абимелехке суғып, оны өлтирди.

⁵⁵ Абимелехтиң өлгенин көргенде, израиллылар үйлерине қайтты.

⁵⁶ Солай етип, жетпис туўысқанын өлтирип, әкесине қарсы жаўызлық қылғаны ушын, Қудай Абимелехти усылай жазалады. ⁵⁷ Қудай Шехем халқын да ислеген барлық жаўызлықлары ушын жазалады. Олар Еруббаалдың улы Йотамның ғарғысына ушырады.

10

Оныншы бап

Тола

¹ Абимелехтиң өлиминен кейин, Израилды қутқарыў ушын Иссахар урыўынан Додоның ақлығы, Пуаның улы болған Тола атлы бир адам шықты. Тола Эфраимның таўлы үлкесиндеги Шамирде жасайтуғын еди. ² Ол Израилға жигирма үш жыл бийлик еткеннен соң, қайтыс болды хәм Шамирде жерленди.

Яир

³ Соннан кейин, Гиладтан Яир деген адам шығып, Израилда жигирма еки жыл бийлик етті. ⁴ Оның отыз улы болды. Олар отыз ешекке минип, отыз қаланы басқарды. Гилад жериндеги бул қалалар бүгин де Яирге тийисли қалалар деп аталады. ⁵ Яир өлип, Қамонда жерленди.

Ифтах

⁶ Израиллылар Жаратқан Ийениң нәзеринде жаўыз болған ислерди және иследи. Олар Баалға, Аштартаға, арамлылар, сидонлылар, моаблылар, аммонлар хәм филистлердиң бутларына табынып кетти. Олар Жаратқан Ийени таслап кетти, Оған сыйынбай қойды. ⁷ Солай етип, израиллыларға ғәзеби қайнаған Жаратқан Ийе оларды филистлер менен аммонлардың қолына тапсырды. ⁸ Олар Иордан дәрьясының арғы тәрәпинде, Гиладтағы аморлардың жеринде жасайтуғын пүткил израиллыларды сол жылдан баслап он сегиз жыл даўамында езип, оларға зулымлық иследи. ⁹ Аммон халқы Яхуда, Бенямин хәм Эфраим урыўлары менен урысыў ушын Иордан дәрьясынан өтті. Сол себепли Израил аўыр аўхалда қалды. ¹⁰ Сонда израиллылар Жаратқан Ийеге:

– Бизлер Саған қарсы гүна иследик. Сени, өз Қудайымызды таслап, Баалларға табынып кеттик, – деп нала шекти.

¹¹ Жаратқан Ийе израиллыларға былай деп жуўап берди:

– Сизлерди мысырлылардан, аморлардан, аммонлардан хәм филистлерден қутқарған Мен емес пе едим? ¹² Сидонлылар, амалеклер хәм маонлылар сизлерге езиўшилиқ қылғанда да, сизлер Маған нала шеккен едиңиз хәм Мен сизлерди олардың қолынан қутқарған едим. ¹³ Бирақ сизлер Мени таслап, басқа қудайларға табынып кеттиңиз. Сол

себебли Мен де енди сизлерди қутқармайман. ¹⁴ Барыңлар, таңлаған қудайларыңызға нала етиңдер. Қыйыншылыққа түскениңизде, сизлерди олар қутқарсын.

¹⁵ Израиллылар Жаратқан Ийеге:

– Бизлер гүна иследик. Нени макул деп тапсаң, бизлерге соны исле. Тек бүгін бизлерди қутқар, – деди.

¹⁶ Соңынан олар өзлеріндегі жат қудайлардың мүсинлерін ылақтырып таслап, Жаратқан Ийеге сыйынды. Жаратқан Ийе де израиллылардың жәбір шегіуіне артық шыдамады.

¹⁷ Аммонлар урысыуы үшін жыйналып, Гиладта орда құрғанда, израиллылар да жыйналып, Миспада ордасын құрды. ¹⁸ Гилад әскерлерінің басшылары бір-бирине: «Аммонларға қарсы бирінші болып урысты баслаған адам пүткіл Гилад халқының басшысы болады», – деди.

11

Он бирінші бап

¹ Гиладлы Ифтах деген бір мәрт жауынгер бар еді. Ол бір бузық хаялдың улы болып, әкесінің аты Гилад еді. ² Гиладтың өз хаялы да оған уллар тууып берді. Олар үлкейгенде Ифтахты кууып, оған: «Әкеміздің үйінен мийрас алмайсаң. Өйткени сен басқа бір хаялдың улысаң», – деди. ³ Ифтах тууысқанларынан қашып, Тоб журтына жайласып алды хәм дөгерегине жыйналған оңбаған адамлар оның менен бирге басқыншылық ете баслады.

⁴ Бір қанша уақыт өткеннен кейін, аммон халқы израиллыларға урыс ашты. ⁵ Урыс уақтында, Гилад ақсақаллары Ифтахты алып келиуі үшін Тоб журтына кетті. ⁶ Олар Ифтахқа:

– Жүр, бизлердің сәркәрдамыз бол, аммонлар менен урысайық, – деди.

⁷ Ифтах оларға:

– Мени жек көріп, әкемінің үйінен кууған сизлер емес пе? Басыңызға ис түскенде, не үшін маған келдіңіз? – деп жууап берді.

⁸ Гилад ақсақаллары оған:

– Енди саған бас ийіп келиуіміздің себебі, сен бизлер менен бирге барып, аммонлар менен урыс. Сонда сен бизлерге, яғный Гилад халқына басшы боласаң, – деди.

⁹ Ифтах олардан:

– Аммонлар менен урысыуға мени алып барсаңыз хәм Жаратқан Ийе оларды маған тәслим қылса, онда мен сизлердің басшыңыз боламан, – деди.

¹⁰ Гилад ақсақаллары оған:

– Жаратқан Ийе бизлерге гүа болсын, анық айтқанындай болады, – деди. ¹¹ Солай етип, Ифтах Гилад ақсақаллары менен бирге кетті. Халық оны өзлеріне басшы хәм сәркәрда етип қойды. Ифтах айтқан барлық сөзлерін Миспада, Жаратқан Ийенің алдында тәкирарлады.

¹² Соннан кейін, Ифтах аммон халқының патшасына елшилер жиберіп: «Жеримізге урыс ашыуға келгендей, бизлердің арамызда қандай келиспеушилик болған еді?» – деди.

¹³ Аммон патшасы Ифтахтың елшилеріне мына жууапты айтып жиберді: «Израиллылар Мысырдан шыққаннан кейін, Арнон дәрьясынан баслап Яббок хәм Иордан дәрьяларына дейінгі жерлерімди алып қойды. Енди бул жерлерди маған урыссыз қайтарып бер».

¹⁴ Ифтах аммон халқының патшасына және елшилер жиберіп, ¹⁵ былай деди: «Ифтах былай деп атыр: „Израил Моаб жерлерін де, аммон халқының жерлерін де алмады.

¹⁶ Себеби Израил Мысырдан шыққан ұақытта шөл арқалы жүріп, Қамыс теңизине*, кейін Қадешке келди. ¹⁷ Соңынан Израил Эдом патшасына елшилер жиберіп, жерлери арқалы өтиуге рухсат сорады. Бірақ Эдом патшасы кулақ аспады. Израил Моаб патшасына да елшилер жиберди, бірақ ол да рухсат бермеді. Сонлықтан Израил Қадеште қалды.

¹⁸ Кейін Израил шөл жерлер менен жүріп, Эдом менен Моаб жерлериниң этирапынан өтті. Олар Моаб жериниң шығыс тәрәпине келип, Арнонның арғы тәрәпине орналасты. Бірақ Моаб шегарасының ишине кирмеді. Өйткени Арнон моаблылардың шегарасы еді.

¹⁹ Соңынан Израил Хешбонда хукимдарлық етип атырған аморлардың патшасы Сихонға елшилер жиберіп: „Жеримизге барыу ушын сениң елиң арқалы өтиуимизге рухсат бер“, – деди. ²⁰ Бірақ Сихон Израилдың жеринен кесип өтиуине исенбеді. Сонлықтан ол барлық әскерлерин жыйнап, Яхсада орда қурды хәм Израилға урыс ашты.

²¹ Израилдың Қудайы Жаратқан Ийе Сихонды хәм оның пүткіл халқын израиллыларға тәслим қылды. Израиллылар аморларды жеңип, олар жасаған жерлердиң хәммесин қолға киргизди. ²² Олар Арноннан Яббок дәрәясына, шөлден Иордан дәрәясына дейін созылған пүткіл Амор жерлерин ийелеп алды.

²³ Енди Израилдың Қудайы Жаратқан Ийе аморларды Өз халқы болған Израилдың алдынан кууғаннан кейін, оларды қайтарып алыуға сениң қандай хақың бар? ²⁴ Қудайың болған Кемош саған бир жер берсе, ол жерге ийелик етпес пе едиң? Бизлер де Қудайымыз Жаратқан Ийениң өзлеримизге берген жерлерине ийелик етемиз. ²⁵ Сен Моаб патшасы Сиппор улы Балақтан үстемсең бе? Ол қашан израиллылар менен тартысып, қашан олар менен урысыуға шықты? ²⁶ Израиллылар үш жүз жылдан берли Хешбон менен Ароерде хәм олардың этирапындағы ауылларда, және де, Арнон жағасындағы барлық қалаларда жасап киятыр. Усы ұақытқа дейін бул жерлерди не ушын алмадыңлар? ²⁷ Мен сениң алдыңда айыплы емеспен. Бірақ сен маған қарсы урысқа шығып, нахақлық қылып атырсаң. Жаратқан Ийе – Қазы, Оның Өзи бүгин израиллыларға хәм аммонларға қазылық етсин“».

²⁸ Бірақ Ифтахтың айтып жиберген бул сөзлерине Аммон патшасы кулақ салмады.

²⁹ Сонда Жаратқан Ийениң Рууҳы Ифтахтың үстине түсти. Ифтах Гилад хәм Менашшеден, соңынан Гиладтағы Миспадан өтип, аммонларға қарай кетти. ³⁰ Ол Жаратқан Ийениң алдында үәде беріп былай деди: «Егер аммонларды маған тәслим қылсаң, ³¹ оларды жеңип, сау-саламат қайтқанымда, мени күтип алыу ушын үйимниң есигинен биринши болып ким шықса, оны Жаратқан Ийеге бағышлап, жандырылатуғын қурбанлық етип беремен».

³² Соннан кейін, Ифтах аммонлар менен урысыуға кетти. Жаратқан Ийе оларды Ифтахқа тәслим қылды. ³³ Ифтах Ароерден Миннитке шекемги жигирма қаланы хәм Абел-Керамимге шекемги қалаларды ұайран етип, аммонларды үлкен жеңиліске ушыратты. Солай етип, аммонлар израиллыларға бағынышлы болды.

³⁴ Ифтах Миспаға, өз үйине қайтқанда, оның қызы дәп шертип, ойынға түсип, оны күтип алыуға шықты. Бул қыз оның жалғыз перзенти болып, оннан басқа я улы, я қызы жоқ еді.

³⁵ Ифтах қызын көргенде, кийимлерин жыртып:

– Ұах, қызым, жүрегимди қан етип, мени бахтықара қылдың-ғо! Өйткени мен Жаратқан Ийеге берген үәдемди буза алмайман, – деди.

³⁶ Қыз әкесине:

– Аға, сен Жаратқан Ийеге ант иштиң. Жаратқан Ийе душпанларың болған аммонлардан сениң ушын өш алған екен, енди сен де аузыңнан не шыққан болса, маған соны исле, – деди. ³⁷ Соңынан қыз әкесине және:

– Бір тилегім бар: маған екі ай мәулет бер, досларым менен тауға шығып, маған турмысқа шығыу несип етпегенине жылайын, – деди.

³⁸ Әкеси қызына:

– Яқшы, бара ғой, – деп екі айға рухсат берди. Қыз дослары менен бірге тауға шығып, турмысқа шығыу несип етпегенине жылады. ³⁹ Екі айдан соң, қыз әкесінің жанына қайтты. Әкеси берген үдесін орынлады. Қызға еркектің қолы тиймеген еді.

Соннан кейін, Израилда мынадай бір дәстүр пайда болды: ⁴⁰ Израил халқының қызлары хәр жылы тауға шығып, гиладлы Ифтахтың қызы ушын төрт күн аза тутатуғын болды.

12

Он екінші бап

Ифтах хәм Эфрайым урыуы

¹ Эфрайым урыуы жыйналып, Сафонға қарай кешіп өтті. Олар Ифтахқа:

– Аммонлар менен урысыуға кеткеніңде, бизлерди не ушын шақырмадың? Сонлықтан бизлер сени де, үйінди де жағып жибереміз, – деди.

² Ифтах оларға:

– Халқым хәм мен аммонлар менен қатты жәнжеллескенімізде, мен сизлерди шақырған едим. Бірақ сизлер келип, мени олардың қолынан қутқармадыңлар. ³ Мени қутқармайтуғыныңызға көзім жеткенде, жанымды қәуіп астына қойып, аммонларға қарсы хұжим жасадым. Кейін Жаратқан Ийе оларды маған тәслим қылды. Не ушын бүгін мениң менен урысыуға келдіңдер? – деди.

⁴ Эфрайым урыуынан болғанлар гиладлыларға: «Хәй, Эфрайым хәм Менашше урпақлары арасында жасайтуғын гиладлылар! Сизлер Эфрайымның қашқынларысыз», – деген еді. Сонда Ифтах пүткіл Гилад халқын жыйнап, Эфрайым урыуына қарсы сауашқа түсті хәм оларды қыйратты. ⁵ Иордан дәрьясындағы Эфрайым урыуының жерине қарай өтетуғын өткеллерди қолға алған гиладлылар өтпекши болып келген қашқыннан: «Эфрайым урыуынанбысаң?» деп сорағанда, ол: «Яқ» десе, ⁶ сонда оларға: «Шиболет деп айт», – дейтуғын еді⁸. Бірақ олар: «Сиболет» дейтуғын еді. Өйткени олар «шиболет» сөзін дурыс айта алмайтуғын еді. Сол себепли оларды услап, Иордан дәрьясының өткеллерінде өлтиретуғын еді. Сол уақытта эфрайымлылардан қырқ екі мың адам өлтирилди. ⁷ Гиладлы Ифтах Израилда алты жыл бийлик қылды. Соннан кейін ол өлип, Гиладтың бір қаласында жерленди.

Ибсан, Элон хәм Абдон

⁸ Кейін ала Израил халқына бейтлехемли Ибсан бийлик етті. ⁹ Ибсанның отыз улы хәм отыз қызы болды. Ол қызларын басқа тийрелерге узатып, улларын да басқа урыулардан үйлендирди. Ибсан Израилда жети жыл бийлик етті. ¹⁰ Соңынан ол өлип, Бейтлехемде жерленди.

¹¹ Ибсаннан кейін, Израилда Зебулон урыуынан болған Элон он жыл бийлик етті. ¹² Ол өлип, Зебулон жеріндегі Айялонда жерленди.

⁸ Эфрайым урыуының адамлары менен гиладлылар арасындағы диалект өзгеше болып, олардың қолланған сөзлерінде айырмашылық бар еді.

¹³Элоннан кейин, Израилда Пиратоннан болған Ғиллел улы Абдон бийлик етти.
¹⁴Абдонның жетпис ешекке минип жүретуғын қырқ улы хәм отыз ақлығы болды. Абдон Израилда сегиз жыл бийлик етти. ¹⁵Пиратонлы Ғиллелдин улы Абдон өлип, Эфрайым жериндеги, бұрын амалеклерге тийисли болған таулы үлкедеги Пиратонға жерленди.

13

Он үшінши бап

Самсонның тууылыуы

¹Израил халқы Жаратқан Ийениң алдында және жауыз ислер ислеи баслады. Жаратқан Ийе де оларды қырқ жылға филистлердин қолына тапсырды.

²Сора қаласынан, Дан урыуынан болған Маноах атлы бир адам бар еди. Оның хаялы нәсилсиз болып, хеш перзенти жоқ еди. ³Жаратқан Ийениң периштеси хаялға көринип, оған былай деди: «Сен нәсилсиз болып, перзент көрмеген болсаң да, енди хәмиледар болып, бир ул тууасаң. ⁴Ендигиден былай абайлы бол, сен шарап та, басқа өткир ишимлик те ишпе хәм хеш бир харам нәрсе жеме. ⁵Себеби сен хәмиледар болып, бир ул тууасаң. Оның басына пәки тиймесин. Өйткени бала ана қурсағынан баслап-ақ, Қудайға бағышланған болады хәм ол Израил халқын филистлердин қолынан қутқара баслайды».

⁶Хаял күйеуине былай деди: «Қасыма Қудайдың бир адамы келди. Ол Қудайдың периштеси сыяқлы жүдә айбатлы еди. Мен оннан қай жерден келгенин сорамадым, ол да маған атын айтпады. ⁷Бирақ ол маған: „Сен хәмиледар болып, бир ул тууасаң. Ендигиден былай, шарап та, басқа өткир ишимлик те ишпе хәм хеш бир харам нәрсе жеме. Себеби бала ана қурсағынан баслап, өлетуғын күнине дейин, Қудайға бағышланған болады“, – деди».

⁸Сонда Маноах Жаратқан Ийеге дуға етип: «О Ийем, Сен жиберген сол Қудайдың адамы және келиуин хәм тууылатуғын бала ушын не ислеуимиз кереклигин бизлерге үйретиуин жалбарынып сораيمان», – деди.

⁹Қудай Маноахтың дуғасын еситти. Хаял атызда отырған уақытта, Қудайдың периштеси оған және келди. Бирақ Маноах хаялының жанында жоқ еди. ¹⁰Хаял күйеуине хабар бериу ушын асығыс түрде жууырып кетти хәм күйеуине: «Ана бирде қасыма келген адам маған және көринди!» – деди.

¹¹Маноах турып, хаялының изине ерди хәм сол адамның жанына келип, оннан:

– Хаялым менен сөйлескен сиз бе? – деп сорады.

Сол адам оған:

– Аўа, мен, – деди.

¹²Маноах оннан:

– Сизиң айтқанларыңыз орынланғанда, бала қалай жасауы хәм не ислеуи керек? – деп сорады.

¹³Жаратқан Ийениң периштеси Маноахқа былай деди:

– Хаялың айтқанларымның хәммесин орынласын. ¹⁴Ол жүзимнен исленген хеш бир нәрсени жемесин, шарап та, басқа өткир ишимлик те ишпесин хәм хеш бир харам нәрсе жемесин. Буйырғанларымның хәммесин орынласын.

¹⁵Сонда Маноах Жаратқан Ийениң периштесине:

– Тоқтап турың. Сиз ушын бир ылақ соймақшымыз, – деди.

¹⁶ Жаратқан Ийениң периштеси оған:
– Мени ириккениң менен таярлаған аўқатыңды жемеймен. Егер жандырылатуғын қурбанлық бермекши болсаң, оны Жаратқан Ийеге бер, – деди. Ал Маноах оның Жаратқан Ийениң периштеси екенлигин билмеген еди.

¹⁷ Маноах Жаратқан Ийениң периштесине:
– Айтқанларыңыз орынланғанда, сизге алғыс айтыўымыз ушын, атыңыздың ким екенин айтың, – деди.

¹⁸ Жаратқан Ийениң периштеси Маноахқа:
– Атымды не ушын сорап атырсаң? Мениң атым қупыя ат, – деди. ¹⁹ Маноах бир ылақ пенен ғалле садақасын алып, бир тастың үстинде Жаратқан Ийеге қурбанлық берди. Сол ўақытта Маноахтың хэм оның хаялының көз алдында таң қаларлық ўақыя жүз берди:

²⁰ қурбанлық орыннан жалын көтерілгенде, Жаратқан Ийениң периштеси жалын менен бирге аспанға көтерілип кетти. Буны көрген Маноах хэм оның хаялы ет-бетинен жерге жығылды. ²¹ Соннан кейин, Жаратқан Ийениң периштеси Маноахқа хэм оның хаялына қайтып көринбеди. Сонда Маноах оның Жаратқан Ийениң периштеси екенин түсинди.

²² Маноах хаялына:

– Бизлер сөзсиз өлемиз, өйткени Қудайды көрдик, – деди.

²³ Хаялы оған:

– Егер Жаратқан Ийе бизлерди өлтириўди қәлегенде, онда жандырылатуғын қурбанлығымызды хэм ғалле садақамызды қабыл етпеген болар еди. Ол бүгин булардың барлығын бизлерге көрсетип те, айтып та отырмас еди, – деп жуўап берди.

²⁴ Солай етип, хаял ул туўып, оның атын Самсон деп қойды. Бала өсип үлкейди хэм Жаратқан Ийе оны жарылқады. ²⁵ Сора менен Эштаол арасындағы Махане-Данда болған Самсонды Жаратқан Ийениң Руўхы басқара баслады.

14

Он төртинши бап

Самсонның үйлениўи

¹ Бир күни Самсон Тимнаға барды. Ол жерде Самсон филистли бир қызды көрип қалды.

² Ол қайтып келип, ата-анасына:

– Тимнада филистли бир қызды көрдим, оны маған хаяллыққа алып бериң, – деди.

³ Ата-анасы оған:

– Ағайин-туўғанлардың ямаса халқымыздың арасында саған қыз қурып қалып па? Не ушын сүннетсиз филистлерден қыз алмақшысаң? – деди.

Бирақ Самсон әкесине:

– Маған сол қызды алып бер, өйткени ол маған унап қалды, – деди. ⁴ Самсонның ата-анасы буның Жаратқан Ийениң ерки екенин билмейтуғын еди. Себеби Жаратқан Ийе сол ўақытта израиллыларға хүкимдарлық етип атырған филистлерге қарсы қолайлы пурсат излеп атырған еди.

⁵ Солай етип, Самсон ата-анасы менен бирге Тимнаға кетти. Олар Тимнадағы жүзим бағларына жақынласқанда, бир жас арыслан ақырып, Самсонның қарсы алдынан шықты.

⁶ Сонда Самсон үстине түскен Жаратқан Ийениң Руўхы менен күшке толды хэм ол қолында хеш нәрсе болмаса да, арысланды ылақты бөлгендей етип, бөлип таслады. Бирақ

ол бул исин ата-анасына билдирмеді. ⁷ Соңынан Самсон барып, қыз бенен сөйлесті хәм қыз оған унады.

⁸ Бир неше күннен кейин, Самсон қызға үйлениў ушын және Тимнаға кетип баратырғанда, ол арысланның өлигин көриў ушын бурылды. Қараса, арысланның өлигинде пал хәррелериниң уясы хәм пал бар екен. ⁹ Самсон палдан бир қосуўыс алып, жол-жөнекей жеп кетти. Ол ата-анасына келип, оларға да палдан берди, олар да жеди. Бірақ палды арысланның өлигинен алғанын айтпады.

¹⁰ Самсонның әкеси қыздың үйине барды хәм Самсон да ол жерде зыяпат берди. Себеби дәстүр бойынша күйеў бала усылай ислеитұғын еди. ¹¹ Филистлер Самсонға отыз жас жигитти күйеў жора қылып жиберди. ¹² Сонда Самсон оларға былай деди:

– Мен сизлерге бир жумбақ айтайын. Жумбағымды зыяпаттың жети күни ишинде дурыс тапсаңыз, онда сизлерге зығырдан тоқылған отыз көйлек хәм бахалы отыз шапан беремен.

¹³ Бірақ егер жумбақты таба алмасаңлар, онда сизлер маған зығырдан тигилген отыз кийим хәм бахалы отыз шапан бересизлер.

Олар Самсонға:

– Жумбағыңды айт, есайтейик, – деди.

¹⁴ Самсон оларға былай деди:

«Жейтуғыннан желинетұғын шықты,
Күшлиден мазалы шықты».

Арадан үш күн өтсе де, филистлер жумбақты таба алмады.

¹⁵ Төртінши күни олар Самсонның хаялына: «Күйеўинди көндирип, бизлерге жумбақтың шешимин билип бер. Болмаса, бизлер сени де, әкеңниң үйин де жағып жиберемиз. Бизлерди не бул жерге тонаў ушын шақырдыңлар ма?» – деди.

¹⁶ Хаялы Самсонға жылап:

– Сен мени жек көресең, сен мени жақсы көрмейсең. Өйткени мениң халқымның жигитлерине жумбақ айттың, бірақ оның жуўабын маған айтпадың, – деди.

Самсон хаялына:

– Өз ата-анама айтпағанымды не ушын саған айтыўым керек? – деди.

¹⁷ Хаял жети күн даўам етип атырған зыяпаттың қалған күнинде жылап қоймады. Хаялы жанына тийип қоймағанлықтан, Самсон оған жетинши күни жумбақтың жуўабын айтты. Ал хаял болса, жуўапты өз халқының жигитлерине жеткізди.

¹⁸ Жетинши күни күн батпастан бурын, қаланың жигитлери Самсонға келип, былай деди:

«Палдан татлы,
Арысланнан күшли не бар?»

Самсон оларға:

– Егер мениң қашарым менен жер сүрмегениңизде, жумбағымды шеше алмас едіңдер, – деди.

¹⁹ Сонда Самсон үстине түскен Жаратқан Ийениң Руўхы менен күшке толды. Самсон Ашкелонға кетти хәм ол жерде отыз адамды өлтирип, олардың кийим-кеншеклерин шешип алды да, оларды жумбақты шешкен адамларға әкелип берди. Кейин ол сол ғәзеппениўи менен әкесиниң үйине қайтып кетти.

²⁰ Ал Самсонның хаялы болса, Самсонның күйеў жораларының бирине узатылып

жиберилди.

15

Он бесінші бап

Самсонның өш алыуы

¹Бир неше күннен кейін, бийдай орағының ұақтында Самсон бир ылақ алып, хаялын көріуіге барды хэм ол: «Хаялымның бөлмесине кирмекшимен», – деди.

Бирақ хаялдың әкеси Самсонның кириуіне рухсат бермеди ²хэм оған:

– Сени қызымды таслап кетти деп ойлап, оны сениң күйеу жораларыңның бирине узатып жибердим. Кишкене қызым оннан гөре сулыұырақ емес пе? Оның орнына сол қызымды ала ғой, – деди.

³Сонда Самсон:

– Енди филистлерге жаманлық қылсам да, хақым бар, – деди. ⁴Соңынан Самсон далаңлыққа шығып, үш жүз түлки услады. Ол хәр еки түлкинің куйрықларын бир-бирине байлап, куйрықларының арасына бир шомнан байлап шықты. ⁵Самсон шомларды жағып, түлкилерди филистлердің егинлеринің арасына жиберди. Солай етип, филистлердің гүдилери, орылмаған бийдайлары, жүзим хэм зәйтүн бағлары жанып кетти. ⁶Филистлер: «Буны ким иследи?» – деп сорастырғанда, оларға: «Буны тимналының күйеу баласы Самсон иследи. Өйткени қәйин атасы оның хаялын күйеу жораларының бирине узатып жиберипти», – деген хабар жетти. Филистлер барды да, хаялды хэм оның әкесин жағып жиберди. ⁷Сонда Самсон оларға: «Усылай ислегениңиз ушын, сизлерден өш алмай қоймайман!» – деди. ⁸Самсон оларға аяусыз түрде хұжим жасап, олардың көбисин өлтирди. Соңынан ол Этам жар тасына барып, сол жердеги бир үңгирди паналады.

⁹Филистлер де Яхудаға барып, сол жерге орда курды да, Лехийге шабыуыл жасады.

¹⁰Сонда яхудалылар оларға: «Не ушын бизлер менен урысыуға келдиңлер?» – деп сорады. Филистлер оларға: «Бизлерге қылғанын өзине ислеу ушын, Самсонды тутып алыуға келдик», – деп жууап берди. ¹¹Яхудалылардан үш мың адам Этам жар тасындағы үңгирге барып, Самсонға:

– Филистлердің бизлерге хұкимдарлық қылатуғынын билмейсең бе? Сен не ушын бизлерге булай иследиң? – деди.

Самсон оларға:

– Олар маған не ислеген болса, мен де оларға соны иследим, – деп жууап берди.

¹²Олар Самсонға:

– Бизлер сени байлап, филистлердің қолына тапсырыу ушын келдик, – деди.

Самсон оларға:

– Мени өлтирмейтуғыныңызды айтып, ант ишиңлер, – деди.

¹³Олар Самсонға:

– Болады, бизлер сени тек байлап, олардың қолына тапсырамыз. Сөз беремиз, сени өлтирмеймиз, – деди. Соннан кейін, олар Самсонды еки таза арқан менен байлап, үңгирден шығарды. ¹⁴Самсон Лехийге жақынласқанда, филистлер оны қышқырысып күтип алды. Сонда Жаратқан Ийенің Рууһы Самсонның үстине түсти хэм оның қолларына байланған арқанлар жанған сабан сыяқлы үзилип түсти. ¹⁵Самсон жаңа өлген бир ешектің жақ сүйегин тауып, оны қолына алды да, оның менен мың адамды өлтирди.

¹⁶ Соңынан ол былай деди:

«Бир ешектің жақ сүйеги менен,
Оларды үйиндилерге айландырдым,
Бир ешектің жақ сүйеги менен,
Мың адамды өлтирдим».

¹⁷ Самсон буларды айтып болғаннан соң, жақ сүйекти ылақтырып таслады. Сол жер Рамат-Лехий^h деп аталды.

¹⁸ Бірақ Самсон қатты шөллегенликтен, Жаратқан Ийени шақырып: «Сен Өз қулыңа уллы бір жеңіс бердің. Бірақ енді мен шөлден өліп, сүннетсизлердің қолына түсемен бе?» – деди. ¹⁹ Сонда Жаратқан Ийе Лехийдегі шуқырлықты жарды хәм оннан суу шықты. Самсон суу ишип, хәлленип алды. Сонлықтан суу шыққан жерге Эн-Хакқореⁱ деген ат берилди. Булақ бүгін де Лехийде тур.

²⁰ Самсон филистлердің хұкимдарлық дәуиринде израиллыларға жигирма жыл бийлик қылды.

16

Он алтыншы бап

Самсон хәм Делила

¹ Бир күни Самсон Газаға барды. Сол жерде бір бузық хаялды көріп қалып, оның менен бирге түнеди. ² Газалыларға: «Самсон усы жерге келди», – деген хабар жетіуден, олар сол дөгеректі қоршап алды да, түн бойы Самсонды аңлып, қала дәрұазасының жанында букқы таслап жатты. Олар: «Күн шығыудан, оны өлтиреміз», – деп ойлап, түн бойы тұрған жеринен қыймылдамады.

³ Ал Самсон түн ортасына дейін жатты. Ол түн ярымында орнынан турып, қала дәрұазасын еки жақлау хәм илгиши менен қосып, орнынан қопарып алды. Оны ийнине қойып, Хебронның қарсы алдындағы таудың төбесине апарып таслады.

⁴ Буннан соң, Самсон Сорек ойпатлығында жасайтуғын Делила атлы бір қызға ашық болып қалды. ⁵ Филист хұкимдарлары хаялға келип: «Сен Самсонның құдиретли күшиниң сыры неде екенін билип бер. Оны байлап бойсындырыуымыз ушын, қалай жеңе алатуғынымызды айтыуға хийле менен оны көндир. Усылай ислесең, бизлер саған хәр биримиз бір мың бір жүз гүмис шекелден береміз», – деди.

⁶ Сонда Делила Самсонға:

– Илтимас, маған бул құдиретли күшти қай жерден алып атырғаныңды айт. Сени бойсындырыу ушын, не менен байлау керек? – деп сорады.

⁷ Самсон оған:

– Егер мени кеппеген жети таза гирис пенен байласа, сонда мен әпиұайы адам сыяқлы күшсиз болып қаламан, – деди.

⁸ Сонда Филист хұкимдарлары Делилаға кеппеген жети таза оқ жайдың гирисин әкелип

^hРамат-Лехий – «Жақ сүйеги төбешиги» дегенди билдиреди.

ⁱЭн-Хакқоре – «Шақырғанның булағы» дегенди билдиреди.

берди. Делила оның менен Самсонды байлады. ⁹ Сол ұақытта ишки бөлмеде хаялдың жасырынып тұрған адамлары бар еді. Делила Самсонға: «Самсон! Филистлер бастырып келди!» – деди. Самсон байланған гиристерді отқа жанған жип сыяқлы үзип таслады. Солай етип, оның күшинің сыры ашылмай қалды.

¹⁰ Сонда Делила Самсонға:

– Мени алдап, жалған сөйледің. Енди айт, сени не менен байлау керек? – деди.

¹¹ Самсон оған:

– Егер мени хеш қолланылмаған таза арқан менен байласа, мен әпиұайы адам сыяқлы күшсиз болып қаламан, – деди. ¹² Солай етип, Делила таза арқанды алып, Самсонды байлады да: «Самсон! Филистлер киятыр!» – деди. Сол ұақытта аңлып отырғанлар ишки бөлмеде отыр еді. Самсон қолларындағы арқанды жип сыяқлы үзип таслады.

¹³ Делила Самсонға:

– Хәзирге дейин мени алдап, маған жалған сөйледің. Маған айтшы, сени не менен байлауға болады? – деди.

Самсон оған:

– Егер жети бурым шашымды өрмекке қосып тоқып, оны қазық пенен беккемлесен, мен әпиұайы адам сыяқлы күшсиз болып қаламан, – деди.

¹⁴ Самсон уйықлап атырғанда, Делила оның жети бурым шашын өрмекке қосып тоқыды да, қазық пенен беккемледі. Соңынан ол: «Самсон! Филистлер киятыр!» – деди. Сонда Самсон уйқысынан оянып, өрмек хәм қазықты тауар менен қоса шашынан жулып алды.

¹⁵ Сонда Делила Самсонға: «Маған исенбей турып, қалайынша: „Сени жақсы көремен“, – деп айта аласаң? Мине, сен мени үшінши мәрте алдап, күдиретли күшинің сыры неде екенін айтпай отырсаң», – деди. ¹⁶ Делила хәр күни усы сөзлер менен Самсонның мазасын алып, қыйнап жиберди. Ақырында бул Самсонның жанына батқанлықтан, ¹⁷ ол қызға өзинің барлық ишки сырын ашып: «Мениң басыма хеш пәки тиймеген. Өйткени мен анамның курсағына түскеннен баслап, Қудайға бағышланғанман. Егер шашымды алдырсам, мен өз күшимди жойтаман хәм әпиұайы адам сыяқлы күшсиз болып қаламан», – деди.

¹⁸ Делила Самсонның ишки сырының барлығын ашып бергенин билгенде, филистлердің хұкимдарларын шақыртты да: «Және келиңдер, өйткени Самсон маған өз сырын ашты», – деди. Филист хұкимдарлары қолларына гүмислерін алып, Делилаға келди. ¹⁹ Делила Самсонды дизесинің үстинде уйықлатты да, адамларынан биреуін шақырып, Самсонның жети бурым шашын қырқтырды. Солай етип, Делила Самсонның үстинен бийликти өз қолына ала баслады хәм оның күши қайтып қалды.

²⁰ Делила Самсонға: «Самсон! Филистлер киятыр!» – деди. Самсон оянып: «Бурынғыдай өзимди азат етемен», – деп ойлады. Бірақ ол Жаратқан Ийениң өзін таслап кеткенин билмеген еді.

²¹ Сонда филистлер оны қолға алып, көзлерін ойып таслады. Олар Самсонды Газаға апарып, қола шынжырлар менен байлады хәм қамақханада оған дигирман айдатты.

²² Бірақ Самсонның қырқылған шашлары өсе баслады.

Самсонның өлими

²³ Филист хұкимдарлары өз қудайы Дагонның хұрметине уллы байрам берип, оған қурбанлықтар беріу хәм кеуил көтеріу үшін жыйналып: «Қудайымыз душпанымыз болған Самсонды бизлерге тәслим етти», – деди. ²⁴ Филист халқы Самсонды көргенде, өзлеринің қудайына былай деп алғыс айта баслады:

«Өлтирип көп адамларымызды,
Елимизди ұайран еткен душпанымызды,
Қудайымыз бизлерге тәслим етти».

²⁵ Олардың кейпи көтерілгенде: «Самсонды алып келиңдер, ол бизлердің кеўлимизди көтерсин», – деди. Олар Самсонды қамақханадан әкелдирип, оны мазақ қыла баслады. Сонда оны өрелердің арасына турғызып қойған еди. ²⁶ Самсон өзінің қолынан ушлап келген хызметшиге: «Мен усы жайды тиреп турған өрелерге қолымды қойып, оларға сүйенип турайын», – деди. ²⁷ Бутхананың иши еркек хәм хаялларға толы болып, филистлердің барлық хәкимдарлары да сол жерде еди. Үш мыңға жақын еркек хәм хаяллар Самсонды тамаша қылыў ушын тамның басында тур еди.

²⁸ Самсон Жаратқан Ийеге: «О Ийем, Жаратқан Ийе, мени есиңе ал. Жалбарынаман, маған және бир мәрте күш бер, о Қудайым. Бир умтылғанда, филистлерден еки көзим ушын өш алайын», – деп жалбарынды. ²⁹ Соңынан ол бутхананы тиреп турған орайлық өрелердің бириншисине оң қолын, ал екиншисине шеп қолын тиреди де: ³⁰ «Филистлер менен бирге өлейин!» – деди хәм бар күши менен өрелерди ийтерип жиберди. Бутхана филистлердің хәкимдарларының хәм ишиндеги адамлардың хәммесиниң үстине қулап түсти. Солай етип, Самсон өлип баратырып, тири ўақтында өлтиргенлеринен гөре көбирек адамларды өлтирди.

³¹ Самсонның туўған-туўысқанлары хәм пүткил үй-иши келип, оның өлигин алып кетти. Олар Самсонды әкеси Маноахтың Сора менен Эштаол арасындағы қәбирине жерледі. Самсон Израилда жигирма жыл бийлик қылған еди.

17

Он жетинши бап

Миханың бутлары

¹ Эфраимның таўлы үлкесинде Миха атлы бир адам бар еди. ² Миха анасына: – Сеннен урланған бир мың бир жүз гүмис шекел есиңде ме? Сен оны урлағанды көз алдымда ғарғаған едиң-ғо. Сол гүмис менде, оны мен алған едим, – деди.

Сонда анасы оған:

– Сени Жаратқан Ийе жарылқасын, балам! – деди. ³ Миха бир мың бир жүз шекел гүмисти анасына қайтарып берди.

Ал анасы: «Улымның бир жонылған хәм бир қуйма бут ислетиўи ушын, мен бул гүмисти Жаратқан Ийеге бағышлайман. Улым, гүмисти өзиңе қайтарып берип атырман», – деди.

⁴ Солай етип, анасы Миха қайтарып берген гүмистен еки жүз теңгени алып, оны зергерге берди. Зергер оннан бир жонылған хәм бир қуйма бут ислеп берди. Олар Миханың үйине қойылды.

⁵ Миханың сыйыныў ушын салдырған мухаддес үйи бар еди. Ол бир эфод хәм үй бутларын ислетип, улларының бирин руўханий етип тайынлады. ⁶ Ол дәўирде Израилда патша жоқ болып, хәр ким өзине дурыс болып көринген исти ислейтуғын еди.

⁷ Сол ўақытлары Яхуда урыўының Бейтлехем қаласында жасап атырған лебийли бир жас жигит бар еди. ⁸ Ол жасаўға басқа бир жер табыў ушын, Яхуданың Бейтлехем қаласынан

шықты да, жол-жөнекей Эфраимның таулы үлкесіндегі Миханың үйіне келді.

⁹Миха оннан:

– Қай жерден киятырсаң? – деп сорады. Ол Михаға:

– Яхуданың Бейтлеһем қаласынан киятырман. Өзім лебийлимен, жасайтуғын жер ізлеп жүрмен, – деди.

¹⁰Миха оған:

– Мениң үйімде қалып, мениң кеңесгөйім хәм руұханийім бол. Мен саған жылына он шекел гүмис берейін, тамағыңды тойдырайын хәм кийиндирейін, – деди. ¹¹Солай етип, лебийли жигит Миханың үйінде жасауға келисим берди. Миха да оны өз улындай көрди.

¹²Миха лебийлини руұханий етип қойды хәм ол Миханың үйінде жасап қалды. ¹³Сонда Миха: «Енді мен Жаратқан Ийениң маған жақсылық қылатуғынын билемен. Өйткени мениң лебийли руұханийім бар», – деди.

18

Он сегизинши бап

Данлылардың Лайышқа жайласуы

¹Сол дәуірде Израилда патша жоқ еді. Сонда Дан урыуы меканлайтуғын жер ізлеп атырған еді. Өйткени оларға Израил урыулары арасында өзлеріне тийісли үлес жер еле берілмеген еді. ²Солай етип, данлылар өз урыуындағы барлық тийрелери ишинен Сора хәм Эштаол қалаларынан болған бес батыр жигитти жерлерди көзден өткерип, оларды билип қайтыу ушын жиберди. Олар жигитлерге: «Барып, жерлерди көзден өткізиңдер», – деди.

Жигитлер Эфраимның таулы үлкесінде жайласқан Миханың үйіне келди хәм сол жерде түнеп қалды. ³Олар Миханың үйінің жанында тұрғанда, лебийли жас жигиттің сөйлеген сөзинен таныды хәм сол тәрәпке бурылып, оннан:

– Сени бул жерге ким әкелди? Бул жерде не ислеп атырсаң? Не ушын бул жердесең? – деп сорады.

⁴Лебийли жигит Миханың өзине не ислегенлерин айтып:

– Миха мени жаллады, мен оған руұханийлик қыламан, – деди.

⁵Сонда данлылар оған:

– Бизлердің баратырған бул жолымыздың сәтлі яки сәтсіз екенін Қудайдан сорап, билип бер, – деди.

⁶Руұханий оларға:

– Қәуәтерленбей кете бериңдер, Жаратқан Ийе баратырған жолыңызда яр болады, – деп жууап берди.

⁷Солай етип, сол бес адам жолға шығып, Лайышқа келди. Олар қала халқының сидонлылар сыяқлы қәуіпсіз, тыныш хәм бийғам өмир сүрип атырғанын көрди. Бул үлкениң халқына хүкимин өткізип, жәбир беретугын хеш ким жоқ еді. Олар сидонлылардан узақта болып, хеш ким менен қарым-қатнас жасамайтуғын еді.

⁸Бес жигит Сора хәм Эштаолға, урыуласларының жанына қайтқанда, урыуласлары олардан:

– Қандай хабар алып келдіңдер? – деп сорады.

⁹Жигитлер оларға былай деп жууап берди:

– Жүриңдер, сидонлыларға хұжим етейик. Бизлер олардың жерин көрдик, ол жүдә жақсы жер екен. Не қылып турсызлар? Иркилмей барып, оған ийелик етейик. ¹⁰ Ол жерге барғаныңызда, бийғам жасап атырған халықты хәм жүдә кең жерди көресизлер. Хеш қандай кемшилиги жоқ ол жерди Қудай қолыңызға тапсырып атыр.

¹¹ Сонда Дан урыўынан алты жүз адам куралланып, Сора хәм Эштаолдан жолға шықты.

¹² Олар Яхудаға келип, Кирят-Ярим қаласының жанында орда қурды. Сол себепли Кирят-Яримнің батысындағы бул жер бүгинги күнге дейин Махане-Дан¹ деп аталады.

¹³ Данлылар сол жерден Эфрайымның таўлы үлкесине қарай кетип, Миханың үйине келди.

¹⁴ Лайыш журтын көзден өткерийге кеткен бес жигит урыўласларына: «Сизлер мына үйлердиң биринде эфод, үй бутлары, бир жонылған хәм бир қуйма бут бар екенин билесизлер ме? Енди не ислеў кереклигин өзлериңиз шешиңдер», – деди. ¹⁵ Сонда олар лебийли жас жигит жасап атырған Миханың үйине келип, лебийлиден хал-аўхал сорады.

¹⁶ Ал қуралланған алты жүз данлы адам дәрўазаның кирер аўзында турды. ¹⁷ Жерди көзден өткерген бес жигит үйге кирип, эфодты, үй бутларын, жонылған бутты хәм қуйма бутты алып шықты. Руўханий хәм куралланған алты жүз адам дәрўазаның кирер аўзында турған еди.

¹⁸ Олардың Миханың үйине кирип, эфодты, үй бутларын, жонылған бутты хәм қуйма бутты алып шыққанын көрген руўханий олардан:

– Не қылып атырсызлар? – деп сорады.

¹⁹ Олар руўханийге:

– Үниңди өшир, аўзыңды жап. Сен бизлер менен бирге жүр де, бизлерге кеңесгөй хәм руўханий бол. Саған бир адамның үйинде руўханийлик еткениң жақсы ма, я Израилдың бир урыўы ямаса бир тийресине руўханийлик еткениң жақсы ма? – деди. ²⁰ Руўханий қуўанып кетти. Ол эфодты, үй бутларын хәм жонылған бутты алып, сол адамлар менен бирге кетти. ²¹ Данлылар бала-шағаларын, малларын хәм дүнья-мүлкин алдына салып, жолға шықты.

²² Данлылар Миханың үйинен узақласқанда, Миханың қоңсы-қобалары жыйналып, оларды қуўып жетти. ²³ Олар данлылардың изинен бақырғанда, данлылар артына бурылып қарап, Михаға:

– Не болып қалды, неге адамларды жыйнап келдиң? – деди.

²⁴ Миха оларға:

– Сизлер мениң руўханийимди хәм соқтырған бутларымды алып кеттиңдер. Маған не қалды өзи? Және меннен: «Саған не болды?» – деп сорағаныңыз неси?! – деди.

²⁵ Данлылар оған:

– Үниңди өшир! Болмаса, адамларымыздың базылары ғезепленип, хұжим етсе, өзинди де, шаңарағыңды да набыт қылсаң, – деди. ²⁶ Соннан кейин, данлылар жолларын даўам етти. Миха олардың өзинен гөре күшлирек екенлигин көрип, үйине қайтып кетти.

²⁷ Ал данлылар Миханың соқтырған затларын хәм руўханийин жанына алып, Лайышқа қарай кетти. Олар тыныш хәм бийғам қала халқын қылыштан өткерип, қалаға от берди.

²⁸ Бейт-Рехобтың жанындағы ойпатлықта жайласқан Лайыш қаласына жәрдемге келетуғын хеш ким болмады. Өйткени Лайыш Сидоннан узақта болып, басқа қалалар менен қарым-қатнас жасамайтуғын еди.

Дан урыўы қаланы жаңадан қурып, сол жерге орналасып қалды. ²⁹ Олар Израилдың^k улы

^jМахане-Дан – «Дан ордасы» деген мәнисте.

^kИзраил – Яқып Қудай тәрәпинен Израил деп аталған еди (Жаратылыс 32:28).

болған бабасы Данның хұрметине қаланы Дан деп атады. Қаланың ески аты Лайыш еди.
³⁰ Данлылар жонылған бутты сол жерге орнатты. Муўсаның ақлығы болған Гершомның улы Йонатан хәм оның уллары сүргинге* дейин Дан урыўына руўханийлик қылды.
³¹ Қудайдың Үйи Шилода болған ўақыт даўамында, данлылар Миха ислеткен жонылған бутқа табынды.

19

Он тоғызыншы бап

Лебийли адам хәм оның тоқалы

¹ Израилда патша болмаған дәўирде, Эфрайымның таўлы үлкесиниң алыс түпкиринде лебийли бир адам жасайтуғын еди. Сол лебийли адам Яхуданың Бейтлехем қаласынан өзине бир тоқал алды. ² Бирақ тоқалы оған опасызлық етти хәм оны таслап, әкесиниң үйине, Яхуданың Бейтлехем қаласына кетип қалды. Хаял сол жерде төрт ай болғанда, ³ күйеуі оның кеўлин таўып, қайтарып алып келиў ушын изинен келди. Ол өзи менен бирге хызметшисин хәм еки ешегин алып келген еди. Хаял оларды әкесиниң үйине киргизди хәм хаялдың әкеси лебийлини көргенде, оны қуўаныш пенен күтип алды. ⁴ Лебийлиниң қәйин атасы, яғный тоқалының әкеси оны үш күн қонақ қылды. Олар сол жерде ишип-жеди хәм түнеп қалды.

⁵ Төртинши күни олар ерте турды. Қыздың әкеси кетиўге таярланып атырған күйеу баласына: «Нан-пан жеп, хәлленип ал, соңынан қайтарсызлар», – деди. ⁶ Екеуі бирге отырып, ишип-жеп болғаннан кейин, қәйин атасы оған: «Бүгин де түнеп қалып, кеўлиңди хошла», – деди. ⁷ Лебийли кетпекши болып орнынан турды, бирақ қәйин атасы оны және түнеп қалыўға көндирди. ⁸ Бесинши күни лебийли кетпекши болып, азда ерте турды. Сонда қәйин атасы: «Ишип-жеп, хәлленип ал, күн аўғанша күтиң», – деди. Солай етип, екеуі бирге отырып, ишип-жеп алды.

⁹ Сол адам тоқалы хәм хызметшиси менен бирге қайтпақшы болғанда, қәйин атасы оған: «Қара, күн аўып, кеш болайын деп тур. Енди бүгин де усы жерде қонып қалып, кеўлиңди хошла. Ертең ерте турып, жолға атланып, үйиңизге қайтарсызлар», – деди. ¹⁰ Бирақ сол адам ол жерде және түнеп қалыўды қәлемеди. Ол тоқалын алып, жүк артылған еки ешеги менен жолға шықты хәм Ебусқа, яғный Ерусалимге жақын жерге жетип келди.

¹¹ Олар Ебусқа жақынласқанда, күн батайын деп турған еди. Сонда хызметши хожайынына:

– Ебуслылардың бул қаласына кирип, усы жерде түнеп қалайық, – деди.

¹² Хожайыны оған:

– Яқ, халқы израиллылар болмаған жат қалаға кирмеймиз, ал Гибаға барамыз, – деди.

¹³ Кейин лебийли сөзин даўам етип, хызметшисине:

– Жүр, Гибаға ямаса Рамаға жетип қалайық. Екеуиниң биреуинде түнеп қалармыз, – деди. ¹⁴ Солай етип, олар жолын даўам етти хәм Бенямин урыўының Гиба қаласына жақынласқанда, қуяш та батып қалған еди. ¹⁵ Олар түнеп қалыў ушын, Гибаға қарай бурылды да, барып, қала майданында отырды. Бирақ хеш ким оларды үйине мирәт етпеди.

¹⁶ Кеште, бир ғарры атыз жумысынан қайтып киятыр еди. Ол Эфрайымның таўлы үлкесинен болып, Гибада жасайтуғын еди. Ал қала халқы болса, беняминлилер еди.

¹⁷ Ғарры қала майданындағы жолаўшыларды көрип, лебийлиден:

– Қай жерден келип, қай жерге баратырсызлар? – деп сорады.

¹⁸ Лебийли адам ғаррыға былай деп жууап берди:

– Яхуданың Бейтлеҳем қаласынан киятырмыз. Эфраимның таулы үлкесіндегі узақ бир жерге, өзим жасайтуғын жерге кетип баратырмыз. Мен Бейтлеҳем қаласына барған едим, енди Жаратқан Ийениң үйине қайтып баратырман. Бирақ ҳеш ким мени үйине мирәт етпеди. ¹⁹ Бизлерде ешеклеримиз ушын от-жем, өзим, тоқалым хәм хызметшим ушын аўқат хәм шарап бар. Бизлер ҳеш нәрсеге мүтәж емеспиз.

²⁰ Ғарры оған:

– Кеўлиң тоқ болсын. Барлық керекли нәрселерди өзим берейин, тек ғана көшеде қонып қалма, – деди. ²¹ Ғарры оларды үйине алып барып, ешеклерине жем берди. Қонақлар аяқларын жуўып, соңынан ишип-жеди.

²² Олар жаңа кеўиллерин жазып отырғанда, қалада жасаўшы бузық адамлар үйди қоршап алды. Олар қапыны қағып, үйдиң ийеси болған ғаррыға:

– Үйиңе келген адамды сыртқа шығар, бизлер оның менен жатайық, – деп бақырысты.

²³ Үй ийеси сыртқа шығып, оларға былай деди:

– Яқ, туўысқанларым, бундай жаўызлық қылмаңлар. Бул адам мениң үйиме келген қонағым-ғо, оған бундай масқарашылықты ислемендер. ²⁴ Мине, үйимде еркек қолы тиймеген қызым хәм бул адамның тоқалы бар. Мен оларды сыртқа шығарып берейин. Сизлер олар менен жатыңлар хәм оларға қәлегениңизди ислеңдер. Бирақ бул адамға бундай масқарашылықты ислемендер.

²⁵ Бирақ адамлар оны тыңламады. Сонда лебийли тоқалын ийтерип сыртқа шығарды да, олардың қолына тапсырды. Адамлар түн бойы хаялды зорлап, оның намысына тийди хәм таңға шамалас оны жиберди. ²⁶ Хаял таң сәхәрде хожайыны қонып қалған үйдиң қапысына келип жығылды хәм қуяш шыққанша, сол жерде жатты.

²⁷ Хаялдың хожайыны жолын даўам етиў ушын азаңда турып, есикти ашты. Сонда ол қолларын босағаға қойып жатырған тоқалын көрди. ²⁸ Ол хаялға: «Орныңнан тур, кетемиз», – деди. Бирақ хаял жууап бермеді. Лебийли оны ешегине жүклеп, үйине қарай жүрип кетти.

²⁹ Ол үйине жеткенде, қолына пышақ алды да, тоқалының өлигин он еки бөлекке бөлип, пүткил Израил жерине тарқатып жиберди. ³⁰ Буны көргенлердиң хәммеси: «Израиллылар Мысырдан шыққалы берли бүгінге дейин бундай ўақыя болып көрген емес. Бул туўралы ойласып, кеңесиңдер хәм не ислеўимиз кереклигин айтыңлар», – дести.

20

Жигирмаланшы бап

Бенямин урыўына қарсы урыс

¹ Даннан Беер-Шебаға дейинги аралықта хәм Гилад жеринде жасайтуғын пүткил Израил халқы жолға шықты. Олар бир жағадан бас шығарып, Миспаға, Жаратқан Ийениң алдына жыйналды. ² Қудайдың халқының бул жыйынына Израил халқының хәм пүткил урыўларының басшылары қатнасыўға келди. Ол жерде қуралланған төрт жүз мың әскер бар еди. ³ Сол арада Бенямин урыўы израиллылардың Миспаға жыйналғанын еситкен еди.

Израиллылар:

– Бул жаўызлықтың қалай болғанын бизлерге түсиндирип бериң, – деди.

⁴Өлтирилген хаялдың лебийли күйеуі былай деп жууап берди:

– Мен түнеуі ушын тоқалым менен бирге беняминлилердің Гиба қаласына келдим.

⁵Сонда Гибаның адамлары мени өлтирмекши болып, түнде үйди қоршап алды хәм олар тоқалымды зорлады. Тоқалым сол себепли өлди. ⁶Мен оның өлигин алып бөлекледим хәм хәр бир бөлекти пүткіл Израил жери бойлап жибердим. Себеби олар Израилда жауыз хәм уят исти иследи. ⁷Хәй, Израил халқы! Минекей, хәммеңиз усы жердесиз, енди сизлер бул исти қарап шығып, шешимиңизди айтыңлар.

⁸Сол жердеги пүткіл халық бир ауыздан былай деди:

– Бизлердің хеш биримиз шатырларымызға кетпеймиз, үйлеримизге қайтпаймыз. ⁹Енди бизлер Гибаға былай ислеймиз: оған шек бойынша хұжим жасаймыз. ¹⁰Әскерлерди азық-ауқат пенен тәмийинлеуі ушын, пүткіл Израил урыуларынан хәр жүз адамнан он, мың адамнан жүз, он мың адамнан мың адам сайлап алынады. Ал қалғанлары беняминлилердің Гиба қаласына барып, оларды Израилда ислеген уят иси ушын жазалайды.

¹¹Солай етип, пүткіл израиллылар бир жағадан бас шығарып, Гибаға қарсы жыйналды.

¹²Израил урыулары Бенямин урыуына адамларын жиберип: «Араңызда бундай жауызлық неге исленди? ¹³Гибадағы сол бузық адамларды хәзир-ақ қолымызға тапсырың. Бизлер оларды өлтирип, Израилдан жауызлықты түп-тамыры менен жоқ етейик», – деди.

Бирақ беняминлилер израиллы тууысқанларына қулақ салмады. ¹⁴Израиллыларға қарсы урысыуі ушын, беняминлилер өз қалаларынан Гибаға келди. ¹⁵Сол күни Гиба халқынан болған сайланды жети жүз адамнан тысқары, беняминлилердің басқа қалаларынан келген, қуралланған жигирма алты мың адам жыйналды. ¹⁶Олардың арасында солақай болған жети жүз сайланды адам бар еди. Олардың хәммеси, хәтте, бир тал шашты нышан қылып қойғанда да, сақпан менен урып тийгизе алатуғын еди.

¹⁷Беняминлилерден басқа, израиллылардан қуралланған төрт жүз мың адам жыйналды. Олардың хәммеси урысқа жарамлы еди. ¹⁸Израиллылар Бейт-Элге барып, Қудайдан: «Беняминлилер менен урысыуға бизлерден биринши болып ким барады?» – деп сорады. Жаратқан Ийе оларға: «Биринши болып яхудалылар урысқа шығады», – деди.

¹⁹Израиллылар азанда жолға шығып, Гибаның қарсы алдына әскерий орда құрды.

²⁰Израиллылар Бенямин урыуы менен сауашқа түсиуі ушын, Гибада сап тартып турды.

²¹Гибадан шыққан беняминлилер сол күни израиллылардан жигирма еки мың адамды өлтирди. ²²Бирақ Израил халқы бир-бирин жигерлендирип, алдыңғы күни турған жеринде және сап тартып турды. ²³Сонда израиллылар Бейт-Элге барып, Жаратқан Ийенің алдында кешке дейин жылады хәм Жаратқан Ийеден:

– Тууысқанларымыз болған беняминлилер менен және урысыуға шығайық па? – деп сорады.

Жаратқан Ийе оларға:

– Аўа, оларға қарсы урысыңлар, – деди.

²⁴Солай етип, израиллылар екінши күни және беняминлилерге қарсы жүрис қылды.

²⁵Сол күни Бенямин урыуы да Гибадан оларға қарсы атланып, израиллылардан қолына қылыш көтерген және он сегіз мың адамды өлтирди.

²⁶Сонда пүткіл Израил халқы Бейт-Элге барып, ол жерде Жаратқан Ийенің алдында отырып жылады хәм сол күни кешке дейин ораза тутты. Және де, олар Жаратқан Ийеге жандырылатуғын құрбанлықлар хәм татыулық құрбанлықларын усынды. ²⁷⁻²⁸Сол уақытта Қудайдың Келисим сандығы Бейт-Элде еди. Харонның ақлығы, Элазардың улы болған Пинехас сол жерде, сандықтың жанында рууханий болып хызмет ететуғын еди.

Израиллылар Жаратқан Ийеден:

– Тууысқанларымыз болған беняминлилер менен урысыуды даўам етейик пе ямаса тоқтатайық па? – деп сорады.

Жаратқан Ийе оларға:

– Урысты даўам етиңдер. Себеби ертең оларды сизлерге тәслим қыламан, – деди.

²⁹ Израиллылар Гибаның айналасында букқы таслап жатты. ³⁰ Олар үшінши күни беняминлилерге қарсы хәрекетке өтип, бурынғыдай қала қарсысында сапқа дизилип турды. ³¹ Беняминлилер де оларға қарсы шығып, қаладан узақласып кетти. Олар Бейт-Элге хәм ГИбаға баратуғын жолларда, ашық майданларда алдыңғысы сыяқлы израиллыларды өлтире баслады. Израиллылардан отызға шамалас адам өлтирилди.

³² Беняминлилер: «Өткен сапардағыдай оларды және жеңилiske ушыратамыз», – дести. Ал израиллылар болса: «Олардан қашайық хәм оларды қаладан узақластырып, жолларға шығарайық», – дести. ³³ Сонда израиллылардың барлығы өз орынларынан шығып, Баал-Тамарда сапқа дизилип турды. Гибаның этирапында букқыда жатырған израиллылар да орынларынан атлығып шықты. ³⁴ Солай етип, пүткил Израилдан сайланған он мың адам ГИбаға хұжим жасады. Ғыжлаған урыс басланды. Беняминлилер басына түсетуғын апаттан хабарсыз еди. ³⁵ Жаратқан Ийе беняминлилерди израиллылар алдында жеңилiske ушыратты. Израиллылар сол күни беняминлилерден қолына қылыш услаған жигирма бес мың бир жүз адамды өлтирди. ³⁶ Сонда беняминлилер жеңилiske ушырағанын түсинди. Ал израиллылар артқа шегинип, беняминлилерге жол берди. Өйткени олар ГИба айналасында букқыда жатырғанларға исенетуғын еди. ³⁷ Букқыдағылар тосаттан ГИбаға хұжим жасап, қаладағы пүткил халықты қылыштан өткерди. ³⁸ Букқыдағылар менен израиллылар арасында келисилген бир белги бар еди. Қалаға от берилип, қойыу түтиннің аспанға көтерилиуі – хұжимге өтиудің белгиси еди. ³⁹ Сол уақытта израиллылар сауаш майданынан артқа бурылып, хұжимге өтиу керек еди.

Сол арада беняминлилер израиллылардың отызға жақын адамын өлтирген еди. Сол себептен беняминлилер: «Бурынғы сауаштағы сыяқлы, израиллылар бизлерден және жеңиледи», – деди. ⁴⁰ Бирақ қаладан қойыу түтин көтериле баслағанда, беняминлилер артына бурылып қарап, пүткил қаладан аспанға түтин көтерилип атырғанын көрди. ⁴¹ Олар изине бурылып киятырған израиллыларды көргенде, албырасып қалды. Өйткени олар басларына апат түскенин билген еди. ⁴² Беняминлилер израиллылардан жол бойлап, шөлге қарай қашса да, урыстан қашып қутыла алмады. Ал қалалардан шыққан израиллылар да оларды қыра баслаған еди. ⁴³ Солай етип, израиллылар беняминлилерди қоршап алды хәм оларды Гибаның шығысындағы жерлерге дейин кууып, қыйратты. ⁴⁴ Беняминлилерден он сегиз мың адам өлтирилди. Олардың хәммеси де мәрт әскерлер еди. ⁴⁵ Олардың аман қалғанлары шөлге, Риммон жартасына қарай қаша баслады. Израиллылар жол-жөнекей олардан және бес мың адамды өлтирди. Оларды Гидомға дейин кууып барып, және еки мыңын өлтирди.

⁴⁶ Сол күни беняминлилерден хәммеси болып жигирма бес мың адам өлтирилди. Олардың хәммеси де қолына қылыш услаған мәрт әскерлер еди. ⁴⁷ Бирақ алты жүз адам шөлге қашып барып, Риммон жартасын паналады. Олар сол үңгирде төрт ай қалды. ⁴⁸ Израиллылар беняминлилерге қайтып барып, қалалардағы адамларды, малларды хәм дус келгеннің хәммесин қылыштан өткерди. Алдыларынан шыққан барлық қалаларға от берди.

Жигирма биринши бап

Беняминли жигитлердин үйлендирилиүи

¹ Израиллылар Миспада: «Хеш биримиз беняминлилерге кыз бермеймиз», – деп ант ишкен еди.

² Халык Бейт-Элге келди хэм сол жерде Жаратқан Ийениң алдында кешке дейин отырып, дад салып, зар жыласты. ³ Олар: «О, Израилдың Қудайы Жаратқан Ийе! Неге Израилда булай болды? Не ушын Израилдың бир урыўы жоқ болып кетти?» – деди.

⁴ Келеси күни халық азанда ерте турды да, қурбанлық орын ислеп, жандырылатуғын қурбанлықлар хэм татыўлық қурбанлықларын усынды.

⁵ Сонда израиллылар: «Жаратқан Ийениң алдындағы жыйынымызға Израил урыўларынан қайсы урыў келмей қалды?» – деп сорады. Себеби олар Миспаға, Жаратқан Ийениң алдындағы жыйынға келмегенлердин сөзсиз өлтирилетуғынын айтып, қатаң ант ишкен еди. ⁶ Израиллылар беняминли туўысқанлары ушын қайғырысып, былай деди: «Израил бүгин бир урыўынан айырылды. ⁷ Аман қалған беняминлилерге хаял болатуғын қызларды қаяқтан табамыз? Себеби бизлер қызларымызды оларға хаяллыққа бермеймиз деп, Жаратқан Ийениң алдында ант ишкен едик».

⁸ Соңынан олар: «Миспаға, Жаратқан Ийениң алдына Израил урыўларынан ким келмеді?» – деп сорады. Солай етип, ордадағы жыйынға Ябеш-Гиладтан хеш кимнің келмегени мәлим болды. ⁹ Өйткени келгенлер көзден өткерилгенде, Ябеш-Гиладтан хеш ким жоқ еди.

¹⁰ Сонлықтан жыйналғанлар Ябеш-Гиладқа он еки мың мәрт әскерди жиберип, оларға былай деди: «Барыңлар, Ябеш-Гилад халқын, сондай-ақ хаял хэм балаларын да қылыштан өткеріңдер. ¹¹ Орынлайтуғын исиңиз мынадан ибарат: хәр бир еркекти хэм еркек қолы тийген хәр бир хаялды өлтириңдер». ¹² Олар Ябеш-Гилад халқы арасынан еркек қолы тиймеген төрт жүз қыз таўып, оларды Кенаан жериндеги Шилодағы ордаға алып келди.

¹³ Соңынан барлық жыйналғанлар Риммон үңгириндеги беняминлилерге адам жиберип, тынышлық жәриялады. ¹⁴ Сонда беняминлилер қайтып келди. Жыйналғанлар Ябеш-Гилад халқынан тири қалдырылған қызларды оларға хаяллыққа берди. Бирақ қызлардың саны олардың хәммеси ушын жеткиликсиз болып шықты.

¹⁵ Израил халқы беняминлилердин жағдайына қайғырды. Өйткени Жаратқан Ийе Израил урыўларының бирлигин бузған еди. ¹⁶ Жыйындағы ақсақаллар: «Беняминлилердин барлық хаяллары өлтирилгенликтен, қалған еркеклерди үйлендириў мәселесин қалай шешемиз?» – деди. ¹⁷ Ақсақаллар даўам етип: «Израилдан бир урыў жоқ болып кетпеўи ушын, тири қалған беняминлилердин мийрасхорлары болыўы керек. ¹⁸ Бизлер оларға қызларымызды хаяллыққа бере алмаймыз. Себеби: „Беняминлилерге қыз берген хәр бир израиллы нәлетленсин“, – деп ант ишкен едик», – деди. ¹⁹ Соңынан олар: «Минекей, Шилода хәр жылы Жаратқан Ийеге арнап байрам өткизиледи», – деди. Шило Бейт-Элдин арқа тәрәпинде, Бейт-Элден Шехемге кететуғын жолдың шығысында, Лебонаның қубласында жайласқан еди.

²⁰ Солай етип, олар беняминлилерге былай деп үйретти: «Барып, жүзим бағы ишинде жасырынып турыңлар. ²¹ Дыққат пенен қарап турыңлар. Шилоның қызлары ойынға шыққанда, дәрхал жүзим бағынан шығып, хәр бириңиз бир қыздан услап алыңлар да,

Бенямин жерине алып қашыңдар. ²² Қызлардың әкелери ямаса әжағалары бизлерге шағым жасап келсе, бизлер оларға: „Беняминлилерди бизлер ушын кеширіңдер. Өйткени тутқынға алған қызларымыз хәммесине жетпеди. Ал сизлер қызларыңызды өз қәлеуіңиз бенен бермегениңиз ушын, айыплы саналмайсызлар“, – деп айтамыз». ²³ Беняминли жигитлер усылай иследи. Қызлар ойынға түскенде, хәр бир жигит бир қыздан алып қашты. Олар өзлериниң жерлерине қайтып барып, қалалар салды хәм сол жерде жасай баслады.

²⁴ Соңынан Израил халқы сол жерден тарқап, хәр бири өз урыуына, тийресине хәм үлесине тийген жерлерине қайтты.

²⁵ Ол дәуірде Израилда патша жоқ болып, хәр ким өзине дурыс болып көринген исти ислейтуғын еди.